

Glas Gorenjske

Glasiilo SZDL za Gorenjsko

Izdaja: Gorenjski tisk / Ureja:
Uredniški odbor / Odgovorni
urednik: Slavko Beznik
Telef. uredništva 475 — uprave 475
Tekoči račun pri Komunalni banki
Kranj št. 61-KB-1-Z-135 / Izhaja v
ponedeljek in petek / Naročnina:
letna 600, pollet. 300, mesečna 50 din

Najpomembnejši problem našega gospodarstva

Za večjo delovno storilnost

Dvig življenske ravni je predvsem v povečanju delovne storilnosti

Sekretariat okrajnega odbora SZDL je skupno s predsedstvom Okrajnega sindikalnega sveta že na nekaj skupnih sejah razpravljal o problemih nagrajevanja v gospodarstvu, o produktivnosti dela in o rezultatih izvrševanja okrajnega družbenega plana. Iz analize, ki je bila dana v razpravo, je razvidno, da precej gospodarskih organizacij ni izpolnilo družbenega plana, hkrati pa celo povečalo število zaposlenih delavcev. Pri tem je sicer treba upoštevati nekatera industrijske panoge s sezonskim značajem dela, vendar v celoti vzelo lahko opazimo precejšnjo prizadevanje gospodarskih organizacij do izpolnitve družbenih obveznosti. Vrednost dela na zaposlenega v industriji v povprečju pada, kar nas lahko samo zaskrbljuje. Zato je sekretariat SZDL skupno z odborniki OSS in Svetom za delo in delovne odnose OLO, zelo odgovorno razpravljal o vseh teh vprašanih in zavzel tudi določena stališča.

NAPACNA MNENJA

Prevladuje mnenje, posebno med nekaterimi srednje strokovnimi kadri, da se da večja produktivnost doseči bodisi samo z novimi investicijami ali s pretiranim zaostrevanjem norm. Gospodarska organizacija, predvsem pa organi delavskega samoupravljanja bi morali ta vprašanja temeljiteje proučevati. V tem pogledu smo namreč v marsičem nazadovani. Lahko bi se mnogo bolj posluževali razpoložljivih povojnih in tudi predvojnih norm, upoštevaje nastale spremembe. Marsikje pa se še tudi premalo zavedamo, da je življenska raven odvisna predvsem od proizvodnje. Plača mora biti v vsakem primeru stimulativna. Če podjetja delijo plače po socialnih merilih in ne po delovnem učinku, tedaj glede dviga proizvodnje še ne bomo tako hitro dosegli vidnejših uspehov. Napake, ki smo jih v tem oziru delali, prav gotovo škodujejo našemu gospodarstvu in jih moramo čimprej odstraniti.

PRIPOROČILA GOSPODARSKIM ORGANIZACIJAM

Da bi gospodarske organizacije kar najbolj razumele te naloge, je Svet za delo in delovne odnose pri OLO te probleme temeljito proučil in dostavil vsem gospodarskim organizacijam priporočila, na podlagi katerih je treba mobilizirati ves politični aktiv za njihovo izvedbo. V podjetjih bi bilo treba postaviti oddelke za organizacijo dela in tehnično-ekonomsko analizo. Najti je treba ljudi, ki bi delali na analitični ocenitvi delovnih mest, razmerja med delom na posameznih delovnih mestih, na proučevanju časovnih in tehničnih norm za izdelavo določenih proizvodov. Prav bi bilo zbrati gradivo o delovni storilnosti v posameznih podjetjih, kakor tudi pregled nad storilnostjo na določenem stroju, v obratu in celotnem podjetju. Še prav posebno pa je treba proučiti organizacijo proizvodnje, nabavo surovin, shranjevanje izdelkov, ravnanje s stroji, gospodarjenje z pogonskimi sredstvi itd. Pri reševanju vseh teh vprašanj je treba storiti res vse, da bi se ta akcija povsod čimprej začela.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Razprava je pokazala, da bo treba v prihodnje pri ocenjevanju politične važnosti problema produktivnosti dela, obravnavati ga izključno s takega stališča, da je produktivnost dela odločilna za zmago našega družbenega sistema. In če bomo gledali ta problem v tej luči, potem bo moral tako

Naklo četrtič praznuje

V soboto 28. in 29. julija so prebivalci Naklega že četrtič praznovali svoj krajevni praznik. Glavna svečanost je bila pred spomenikom padlih talcev na bistriškem klancu v soboto popoldne. Komemoracije so se udeležilo veliko okoličanov. V nedeljo popoldne je strelska družina iz Naklega priredila tekmovanje v Strahinju. Zaključne slovesnosti pa so bile v Domu kulture v Naklem.

Občina Kranj praznuje

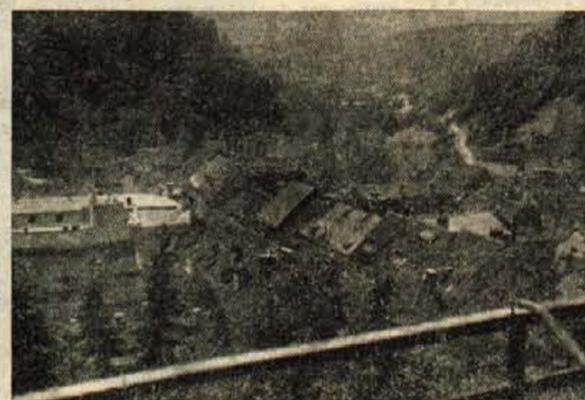
Slavnostna seja in akademija

Kranj, 2. avgusta.
Na predvečer občinskega praznika 1. avgusta — je bila v veliki dvorani Sindikalnega doma slavnostna akademija, ki jo je priredilo DPD »Svoboda« center. Pred polno zasedeno dvorano je imel slavnostni govor pre-

Praznik domžalske občine

7. avgusta 1941. leta je četa kamniškega bataljona v borbi na Brezovici nad Dobom pri Domžalah doživela svoj ožjenski krst. Tega dne je nad 300 do zob oboroženih Nemcev obkolilo in napadlo taborišče 25 partizanov kamniškega bataljona. Napad se je zaradi pomoči vaščanov popolnoma izjalovil. Nemci so z boljšiča odnesli le mirlice in ranjence, med tem ko partizani niso imeli izgub.

V spomin na to prvo zmagovito borbo bodo prebivalci domžalske občine letos že drugič praznovali svoj občinski praznik. Prireditve bodo trajale 4 dni.
Prvi dan bo na glavnem trgu v Domžalah zbor partizanskih patrol, ki bodo položile vence pred spomenik padlih borcev in žrtve fašističnega nasilja. Potem bodo patrolne krenile na pot, da obiščejo znane partizanske kraje v občini. Zvečer se bodo v tekmovanju pomerili kegljači iz Domžal in papirnice s Količevega. Naslednji dan, v nedeljo 5. avgusta, bo zveča borcev odkrila spominsko ploščo padlim borcem v znani partizanski vasi Zlato polje nad Lukovico, ki so jo Nemci leta 1942. do tal požgali in porušili. Razen tega bodo ta dan še razne športne prireditve, ki se bodo nadaljevale naslednji dan. Med športnimi prireditvami bo 6. avgusta zanimiv štafetni tek okrog Domžal za prehodni pokal občinskega sindikalnega sveta. Naslednji dan bo v kino dvorani slavnostna seja občinskega ljudskega odbora, nato pa prve letošnje plavalne tekme v novem plavalnem bazenu v Domžalah. V počastitev občinskega praznika bo ta dan tudi slavnostna predstava slovenskega filma »Trenutki odločitve«.

TRZICA

Del razstavišča VI. gorenjskega razstavišča v Kranju

Letošnji VI. Gorenjski sejem

Leto dni je zopet naokoli. Letošnji avgustovski dnevi nam ponovno prinašajo, že šestič zapovrstjo, pomembno gospodarsko prireditve na Gorenjskem — Gorenjski sejem. Ta vsakoletni prikaz dosežkov in uspehov celotnega gospodarstva na Gorenjskem je postal že tradicionalen. Prirejanje Gorenjskega sejma iz leta v leto privablja nove in nove razstavljalce, ki žele prikazati svoje delovne uspehe in se tudi temu primerno uveljaviti na tržišču.

VI. Gorenjski sejem sovpada z obdobjem stabilizacije našega gospodarskega sistema in tržišča. Iz tega izhajajoča čedalje večja ponudba potrošniškega blaga s strani podjetij, daje sejmu vsekakor večji pomen in poudarek. Bolj kot vsako leto doslej, si bo proizvodnja podala na letošnjem sejmu roko s trgovino, vmesno stopnico med proizvodnjo in potrošnikom.

Letošnji Gorenjski sejem bo prav gotovo v večji meri kot kdajkoli doslej odraz vsakoletnega gospodarskega napredka industrije, obrti in drugih dejavnosti na Gorenjskem — na področju, ki sodi prav gotovo med najbolj razvite v vsaj državi.

Se eno značilnost ima letošnji Gorenjski sejem. Na njem se bo namreč zbralo največje število obrtnikov kot na katerikoli drugi gospodarski prireditvi v Sloveniji. Zato ima sejem razen komercialne značilnosti tudi namen vzpodbujati naše obrtništvo k še

večjim delovnim uspehom in skrbi za proizvodnjo čimveč blaga, ki koristi najširšim slojem potrošnikov.

Veliko zanimanje razstavljalcev za Gorenjski sejem je razvidno tudi iz njihove letošnje udeležbe. Na letošnjem Gorenjskem sejmu sodeluje skupno 188 razstavljalcev vseh gospodarskih panog. Od teh je največ obrtnih podjetij in zasebnih obrtnikov (139), po številu sledi industrijska podjetja (4) in slednjič veletrgovina (9).

Najmočnejše je zastopana letos usnjarska industrija in proizvodnja gume (47 razstavljalcev), nato kovinska in elektroindustrija (41), stede lesne in lesno - predelovalna stroka (40), tekstilna (26), prehrabena (14), gradbena (9), kemična (6) ter ostale stroke 5.

Ne le naš gospodarski položaj, ki kaže vse značilnosti ustaljenosti in umerjenosti, marveč tudi vnema razstavljalcev, ki je letos kazelo, da bi pokazali čim več izdelkov kar najbolje kakovosti za široko potrošnjo, nam da slutiti, da bomo lahko videli na letošnjem Gorenjskem sejmu tudi marsikakšno novost, ki bo pomenila osvoboditev za potrošnike.

Končno sodbo o uspešnosti te vsakor pomembne gospodarske prireditve na Gorenjskem, pa bo moč podati šele danes in naslednje dni, ko bodo vrata razstavišča letošnjega Gorenjskega sejma v Kranju odprta.

I. AUSEC

Občani Tržiča praznujejo

Svoj največji praznik bodo dostojno proslavili

4. avgusta praznujejo v Tržiču svoj občinski praznik. Spominjali se bodo dne, ko so med prvimi zgrabili za orožje v borbi proti okupatorju.

Občinski ljudski odbor je vsa povojna leta posvečal največjo skrb napredku in uspehi njegovega dela so povsod vidni. Dejavnost so v letošnjem letu še povečali zavedajoč se predvsem, da je Tržičanom treba zgraditi čim več stanovanj. V počastitev praznika so pričeli z gradnjo velike stanovanjske in trgovske hiše na Ravnah. Takovaki so tudi novo Cankarjevo cesto in v teku so dela tlakovanja Kolodvorske ceste. Tudi za olepšanje

kraja se do sedaj ni mnogo storilo. Ustanovitev mestne vrtinarje pa je že pokazala svoje uspehe. Občina je preuredila v park nekaj zapuščenih predelov v mestu in ta čas dovršujejo nasade med novimi stanovanjskimi bloki ob Cankarjevi cesti.

Do dneva občinskega praznika bodo priključili bistriško električno napeljavo na novi elektrotransformator. S tem bo Bistrica dobila močan električni tok. Tudi cestna razsvetljava v Bistrici, ki je obnovljena, je priključena na novi električni transformator. Občina je v ta namen žrtvovala znatne vsote. V uporabi je tudi že novi občinski transformator v Lešah in občina bo skrbela, da se bodo elektrificirala še vsa ostala naselja, ki doslej niso imela elektrike, oziroma imajo neprimeren tok. V Seničnem so leseni transformator nadomestili z zidanim. Občina stremi za tem, da se na vsem področju občine vzpostavi enoten električni tok, kajti dosedanji transformatorji preizkuse napetosti so onemogočili smotrno uporabljanje elektrike. V najkrajšem času bodo tudi zamenjali stari transformator z novim. Poleg tega bo postavljen še novi avto-transformator za regulacijo električnega toka.

V soboto 4. avgusta ob 19. uri bo slavnostna seja občinskega ljudskega odbora, pol ure kasneje pa bo na pokopališču in Pod Storičnem žalna ko-

memoracija na grobovih padlih žrtev za svobodo. Sledil bo promenadni koncert na Trgu, parada društev, bengalski ogenj, veseli večer in ljudsko rajanje. Praznovanje občinskega praznika bo trajalo do nedelje 12. avgusta. Program praznovanja je zelo pester in bo vključeval tudi velike mednarodne avto-moto dirke na Ljubelj, nogometne tekme, šahovski brzo turnir, namizno teniški turnir, razstavo gorenjskih slikarjev, nočno streljanje na strelišču, veliko gasilsko vajo, tekmovanje s skiroji za pionirje, plezanje na Dolžanovo skalo na Cankarjevi cesti, formiranje odreda predvoške vzgoje, odbojarski turnir, najtop TVD »Partizan« in predvajanje dokumentarnih filmov za otroke in ostale. Obiskovalci bodo gotovo v zadregi, katere prireditve naj se udeležijo.

J. V.

Slovenski izseljenci na Jesenicah

LEP SPREJEM

V ponedeljek je prispela na obisk v našo državo skupina 118 slovenskih rojakov iz Francije. Na Jesenicah so jih sprejeli predstavniki ljudske oblasti in zastopniki organizacij. Po prisrčnem razgovoru so se izseljenci odpeljali proti Ljubljani.

U.

Za večjo delovno storilnost

(Nadaljevanje s 1. strani)

O vsem tem je že bilo govora na posvetu za direktorji in predsedniki DS nekaterih večjih podjetij. Opaziti je, da tudi podjetja to želijo, vendar so težave predvsem v tem, da je težko dobiti kader, ki bi ustrezal zastavljenim nalogam.

Tem vprašanjem bo moral tudi okrajni Zbor proizvajalcev, kot družbeni organ, posvetiti vso pozornost in se z njimi temeljito spoznati. Zato je Svet sklenil pripraviti posebno poročilo za Zbor proizvajalcev, ki bo zajelo izpolnitev polletnega družbenega plana in vso problematiko v zvezi s tem. Dobro bi bilo, da bi imel Zbor proizvajalcev posebno komisijo za proučevanje delovne storilnosti, hkrati pa naj bi proučeval probleme racionalizatorstva, ki so po mnenju nekaterih ovira in eden izmed razlogov, da iniciative za povečanje delovne storilnosti v naših podjetjih skoraj ni zaslediti.

Tudi komisija za družbeno upravljanje pri okrajnem odboru SZDL bo te probleme proučila in jih z delavskimi sveti začela reševati.

Ob koncu razprave so bili sprejeti zaključki, na podlagi katerih bodo sklicani posveti za občinskimi vodstvi. OLO, SZDL in vse ostale družbene organizacije pa naj ukrepanje vse potrebno, da bi se izkoristile vse materialne možnosti za povečanje delovne storilnosti, da bi se tako zagotovilo pravočasno izpolnjevanje družbenega plana v prihodnjih mesecih.

Okrajni odbor Socialistične zveze pa je sklenil sklicati jeseni plenum, ki bo obravnaval izključno probleme delovne storilnosti in organizacije proizvodnje.

PEPCA JEŽ

TE DNI PO SVETU

V Londonu že od nedelje zasedajo francoski in britanski zunanji minister ter namestnik državnega podtajnika v zunanjem ministrstvu ZDA. Posvetujejo se o ukrepih, ki bi jih zahodne države morale podvzeti v zvezi s sklepi egipčanske vlade o nacionalizaciji Sueške družbe. Vse kaže, da v svojih glediščih močno pretiravajo in ves dogodek po nepotrebnem napihujejo ter s tem branijo pravzaprav samo interese razlaščenih delničarjev, hkrati pa podpirajo najbolj agresivne sile v svetu — ki jih je žal, kljub pozitivni smeri mednarodnega razvoja, še dovolj v svetu. To se najbolje vidi iz pisanja nekaterih prenapetih zahodnih časopisov, ki zahtevajo zaradi popolnoma legalnega akta, ki ga je podvel Egipt — kot suverena država, križarsko vojno in oboroženo intervencijo.

V času, ko si trije diplomati belijo glave, kako zagotoviti svobodo plovbe skozi Sueški prekop, so egipčanski voditelji že zdavnaj javno proklamirali, da je svobodna plovba po prekopu zagotovljena, da Egipt ne namerava zviševati prevoznih taks, skratka, da se ne predvideva nikakršnih sprememb, razen spremembe v lastništvu. Ta sprememba pa je z ozirom na stanje egipčanskega gospodarstva razumljiva: namesto, da bo sto milijonov dolarjev letnega dohodka polnilo žepce privatnih delničarjev v Parizu in v Londonu, bodo ti milijoni prispevali k hitrejšemu razvoju egipčanskega gospodarstva. To pa je tisto, česar se bojijo določeni krogi na zahodu. Bojijo se, da sueški primer ne bi bil povod za slična dejanja v drugih arabskih državah in v vseh tistih državah, ki so po drugi svetovni vojni stopile na pot izgradnje svoje lastne nacionalnosti in suverenosti.

V sredo je prispel v London tudi J. F. Dulles — zunanji minister ZDA — in se pridružil v razgovorih svojima kolegom iz Velike Britanije in Francije. Po sporočilu Bele hiše je prispel Dulles v London na željo predsednikov francoske in britanske vlade. Njegov obisk je izraz anglo-francoskih teženj, da se za vsako ceno doseže enotnost zahoda. Doselej so namreč določena trenja med gledišči ZDA ter Velike Britanije in Francije na drugi strani. ZDA namreč niso preveč navdušene za tezo o internacionalizaciji Sueškega prekopa, ker bi utegnili biti to vzrok za predlog o podobni ureditvi Panamskega prekopa.

Trezna presoja položaja vsekakor nudi možnosti za mirno ureditev tega spora na podlagi egipčanske odločitve.

Uspehi tovarne „Plamen“

Z zadnjega zasedanja delavskega sveta

V tovarni »Plamen« v Kropi je bilo 28. julija zasedanje DS. Na sestanku so pregledali delo in sklepe UO in sklenili, da bodo za 20 obletnico stavke tekstilnih delavcev v Kranju prispevali 100.000 din. Za camping Plamen—Elan ob Jadranu, kjer delavci s svojimi družinami preživljajo dopust, bodo prispevali iz presežka sklada plač 806.000 din. Izvolili so tudi tričlansko disciplinsko sodišče. Nadalje so razpravljali o poizkusni okviri matične stiskalnice. Kdo in zakaj je hotel stroj pokvariti, še ni ugotovljeno. DS je dejanje strogo obsodil in sklenil, da bodo

o tem razpravljali tudi na množičnem sindikalnem sestanku. Zaradi pomanjkanja delavcev-ključavničarjev, otežkočenega zunanega transporta itd., je bilo opravljenih v drugem tromesečju 3286 nadur. DS je bil mnenja, da je nadurnega dela preveč in da ga je treba omejiti na minimum.

Pregled poslovanja v prvem polletju je pokazal, da so v prvem tromesečju zaradi omejitve električne energije, samo v februarju izgubili v proizvodnji 31.870.000 din. Vseeno pa so družbeno zadolžitev za prvo polletje, ki znaša 1.694.000 kg do-

segli za 96,2%, vrednosti — bruto dohodek 472.260.000 din pa za 98,4%.

V primerjavi s prvim polletjem preteklega leta so v letošnjem letu dosegli kljub težavam boljši uspeh, ako vzamemo za osnovo doseženi dobiček. Od bruto dohodka 599.800.703 din v preteklem letu so dosegli kljub nižjemu bruto produktu na 464.685.894 din 121.746.585 din ali 26,19% več dobička kar pomeni, da je letošnji rezultat za 11,2% boljši od rezultata v istem obdobju preteklega leta. Pripomniti je treba, da med tem ni bilo nikakršnih bistvenih sprememb v cenah, ki bi na to vplivale, v kolikor pa so bile, so združene s podražitvijo materiala.

Kljub temu je DS kritično ocenil nekatere pomanjkljivosti pri organizaciji dela in ugotovil, da bi kljub težavam lahko zboljšali organizacijo dela na posameznih delovnih mestih.

Ciril Rozman

Švicarska sindikalna organizacija na Gorenjskem

V ponedeljek je obiskala Gorenjsko švicarska sindikalna organizacija, ki jo vodi podpredsednik švicarskih sindikatov in socialistični narodni poslanec gospod Maks Arnold. Po ogledu tovarne »Iskra« v Kranju jih je sprejel predsednik ObLO Kranj tov. Vinko Hafner, popoldne pa so obiskali Kropo, kjer so si ogledali tovarno »Plamen« in druge zanimivosti. Po prisrčnem razgovoru so se poslovili in odšli v Radovljico, naslednjega dne pa v Zagreb.

R. C.

puškarske šole.

Brigadirji iz Selške doline so izvrševali svoje dnevne naloge povprečno s 135% in bili zato dvakrat pohvaljeni, brigada pa je bila proglašena tudi za udarno. Te dni jo je zamenjala brigada »Borisa Zihlerla«, katero sestavljajo gimnazijci in vajenci iz Škofje Loke.

Brigadi »Miha Marinka« in »Franceta Prešerna«, prva na Gorjušah in druga na otoku Stenjak, pa sta bili v soboto proglašeni za udarne.

k-e-

II. gasilski festival v Mariboru

Tudi gorenjski gasilci se ga bodo udeležili

V Mariboru bo od 4. do 5. avgusta II. Gasilski festival, ki se ga bodo udeležili tudi gorenjski gasilci. Vsa gasilska društva bodo poslala tja svoje zastopnike, tako se bo samo iz Gorenjske festivala udeležilo okoli 1500 gasilcev, med njimi tudi pionirji. Gorenjski gasilci bodo sodelovali na vseh festivalskih prireditvah: pri nastopih s sanitetno, pri reševanju v rudniku in na paradi.

Vsa gasilska društva so se na festivalu dobro pripravljala. Imeli so tudi okrajno tekmovanje v Radovljici, kjer je prvo mesto zasedla radovljiška gasilska družina s 431,9 točkami, med posamezniki pa je bil najboljši Alojz Mikič iz Predilnice Tržič.

Delavska mladina na oddihu v Ribnem

V ponedeljek so v mladinskem taboru v Ribnem pri Bledu zaključili seminar za člane sekretarjev občinskih komitejev in okrajnega komiteja LMS. Zadnje predavanje je imel zvezni ljudski poslanec tovariš France Perovšek o vzgojnih problemih med mladino. Popoldne pa je obiskal udeležence seminarja tovariš Tone Fajfar in imel z njimi razgovor o filmu. Do prihodnjega seminarja, ki bo za predstavnike šolske mladine, bo v taboru letovala delavska mladina.

k-e-

LJUDJE IN DOGODKI

Sporna osnova v sodelovanju ameriških držav

Za države ameriškega kontinenta, pa tudi za vse ostale države je važno, da se prilagode novim pogojem, ki se pojavljajo v svetu. To je bil tudi povod za sestanek predsednikov več kot 20 ameriških republik. Na vzpodbudo sugerirano iz Washingtona, je bilo za kraj sestanka določeno glavno mesto Paname. Najvažnejše kar se danes postavlja v vseh državah Amerike, in kar je predstavlja osnovno težo panamskih razgovorov, je bilo po tolmačenju »New York Timesa« vprašanje: na kakšni osnovi naj se uredi sodelovanje med ameriškimimi državami?

Nesporno je, da morajo imeti države posameznih delov sveta — v našem primeru Amerike — mnogo skupnega. V tem se vsi strinjajo. Razlike v mišljenju nastajajo le pri ocenjevanju, kateri skupni interesov je dati prvenstveni značaj, zlasti še v času, ko popušča mednarodna napetost, in se vzpostavljajo živahni stiki med državami, ne glede na njihove družbeno-politične sisteme. Zanimivo je, da se ZDA, oziroma njihova vlada, pri ocenjevanju prioritete skupnih interesov nagiba na eno stran, medtem ko se ostale ameriške države, zlasti one iz latinskega dela, nagibajo na drugo stran.

V strahu pred morebitnimi spremembami, ki bi utegnili nastati iz neprestanih družbenih, ekonomskih in političnih nemirov v Srednji in Južni Ameriki, je vlada v Washingtonu

mnenja, da je treba podvzeti ukrepe, ki bi dali »toku dogodkov pravo smer«. Ta naloga je po mnenju Washingtona toliko važnejša, ker v zadnjem času nastopajo Sovjetska zveza in države Vzhodne Evrope z vabečimi ponudbami industrijskega blaga na trgu Latinske Amerike, ki to blago potrebuje za svoj gospodarski razvoj.

Ta situacija nam dovolj zgovorno priča o želji Washingtona: v kateri smeri naj se v bodoče razvijajo dogodki v državah Amerike! Te dogodke — je pisal newyorški tisk pred sestankom v Panami — je treba usmeriti v zbiranje ameriških držav okrog — najmočnejšega faktorja v Novem svetu — okrog ZDA, ki razpolagajo s polovico tamkajšnjega prebivalstva in več kot polovico gospodarske in vojaške moči. Da bi mogel braniti to trditev, je Washington izdelal za razgovore v Panami pravcato »politično filozofijo«.

Zbiranje držav Novega sveta je po mnenju Washingtona potrebno predvsem zaradi obrambe njegovih političnih institucij in vojaške zaščite vse zapadne poloble od zunanjih ogroževanj. Ni težko dojeti, da mora spričo nasledovanja takšnih ciljev medameriškega sodelovanja pripadati vodstvo ZDA, ki so politično in vojaško najmočnejše. Prav tu pa se poraja problem, katerega skušajo rešiti vse srednje in južno - ameriške države. Kako se rešiti skrbništva velikana s severa?

Da bi si zagotovile politično in vojaško samostojnost, si države Južne in Srednje Amerike prizadevajo, da se predvsem rešijo ekonomskega vpliva ZDA, kar bodo dosegle le s gospodarsko osamosvojitvijo. Prav tako ne čajo več zalagi severno - ameriške industrije s surovinami. Zavoljo tega je njihov osnovni problem v tem, da čim bolj razvijejo svojo industrijo — pa bodi to s pomočjo ZDA ali ob podpori drugih industrijsko razvitejših držav izven ameriškega kontinenta. V teh prizadevanjih je tudi odgovor na vprašanje: zakaj so vse države ameriškega kontinenta razen ZDA v preteklih letih trdovratno zahtevale, da se v okviru Organizacije ameriških držav razvije predvsem gospodarsko sodelovanje na enakopravni osnovi?

Vsa prizadevanja ZDA, da bi s pomočjo svoje politične filozofije usmerile svoja hotenja v smer medameriške politike, so bila zaman, zategadelj tudi niso mogle do kraja izvesti svojih namer. Predstavniki ostalih ameriških držav so s svojo aktivnostjo dosegli, da so bili ekonomski problemi kontinenta glavna tema sestanka v Panami. ZDA, katerih industrija dobiva preko 10 odstotkov svojih surovin iz Srednje in Južne Amerike, se niso mogle upreti tem težnjam. — Ali ni to še en znak, da so začele teči te nove težnje mimo starih političnih okvirov tudi na ameriškem kontinentu?

(JUGOPRES)

Beležka

POBUDA

Hišni sveti so se pri nas nedvomno pokazali kot primeren, koristen in potreben organ družbenega upravljanja s stanovanjskim skladom. Njih dosežanje delovanje, uspehi, ki so jih dosegli (so seveda tudi izjeme) prav gotovo opravičujejo to trditev.

Hišni sveti novega stanovanjskega naselja na Zlatem polju v Kranju se kljub temu, da so stanovanja razmeroma nova, bore s problemi. In teh ni malo. Rešujejo jih pač tako, kot vedo in znajo, tako kot se jim zdi najbolj preudarno in ustrezno. Nedavno tega pa je dala terenska organizacija SZDL na Zlatem polju pobudo za ustanovitev nekakšne »zveze hišnih svetov« tega stanovanjskega naselja. S tem so hoteli doseči večjo koordinacijo pri delu vseh hišnih svetov, ki imajo spričo specifičnosti tega naselja, bolj ali manj enake probleme. Eden izmed teh je prav nedavno začeta akcija za olepšavo tega predela Kranja.

V tej »zvezi« so vsi predsedniki hišnih svetov na Zlatem polju. Imeli so že tudi prvi sestanek...

Ne glede na to, kako se bo v prihodnje ta organizacijski prijem v delu pokazal (ima brez dvoma lahko več dobrih posledic, kot slabih), je treba to pobudo pozdraviti in ji v vsak način posvetiti pozornost, ker bi lahko — če se bo obnesla — koristila tudi drugim.

I. A.

Aktualna tema

O zdravstvenih izkaznicah

Na podlagi določb zakona o zdravstvenem zavarovanju je Okrajni zavod za socialno zavarovanje v drugem četrtletju leta 1956 izdelal zdravstvene izkaznice vsem delavcem in uslužbenecem, ki so v delovnem razmerju, prav tako pa tudi vsem uživalec starostne in invalidske pokojnine ter njihovim družinski članom.

Omeniti je treba, da bolniški list še ni popolnoma izgubil veljave. Uprabljali ga bodo lahko vsi sezonski kmetijski delavci, ki so zaposleni manj kot tri mesece, dalje priložnostni delavci, ki so zaposleni nekaj dni in osebe, ki so na prostovoljnem plačnem ali neplačnem delu, ki ga organizirajo državni ali družbeni organi.

Če želi zavarovavec izkoristiti zdravstveno varstvo, mora predhodno predložiti svojo zdravstveno izkaznico v potrdilo delodajalca (podjetju, ustanovi itd.). Tako potrjena izkaznica velja 30 dni in v tem roku lahko zavarovavec uveljavi svojo pravico do zdravljenja. V primeru, da pride zavarovavec v zdravstveno ustanovo

brez potrdila o zaposlitvi, ga zdravstvena ustanova ni dolžna sprejeti, oziroma mu stroške zdravljenja zaračuna kot zasebniku. Izjemoma lahko zavarovavec uveljavi pravico do zdravstvenega varstva le v nujnih primerih, vendar mora tudi takrat namadno predložiti potrjeno izkaznico.

Upokojenci in njihovi družinski člani pa uveljavijo zdravstveno varstvo tako, da skupno z zdravstveno izkaznico predložijo zdravniku tudi odrezek zadnje pokojninske izkaznice, medtem ko zdravstvene izkaznice ni treba imeti potrjene. Odrezka pokojninske izkaznice ni treba izročiti zdravniku.

V primeru, da je zavarovavec na bolniškem dopustu, zdravstvena izkaznica ne more nadomestiti bolniškega lista. V slučaju, da traja bolezen nad 7 dni, oziroma pri državnih uradih ali ustanovah preko zadnjega v mesecu, prejme zavarovavec nadomestilo plače pri Zavodu za socialno zavarovanje. Da zavarovavec pravilno prejme plačo, je potrebno, da podjetja in ustanove takoj sporoče podružnici zavoda za socialno zavarovanje podatke o zaslužku zavarovane osebe. Ker se nadomestilo plače čestokrat ne izplačuje pravočasno zaradi tega, ker podjetja in ustanove ne javijo obolevost zavarovanca socialnemu zavarovanju, je potrebno, da se zavarovavec sam zanima pri podjetju ali je javilo njegovo obolevanje podružnici socialnega zavarovanja.

Zavarovanci, ki zdravstveno izkaznico izgube, morajo njeno veljavnost preključiti v Uradnem listu LRS; novo izkaznico bodo prejeli pri pristojni podružnici socialnega zavarovanja šele po predložitvi potrdila o preključitvi.

B. Z.

Gorenjci!
Obiščite letošnji VI. GORENJSKI SEJEM
ki je v Kranju od 3. do 13. avgusta
Obrotno-industrijski sejem blaga za široko potrosnjo
Sejem je odprt vsak dan od 8. do 19. ure
25% popusta na železnici

Zadružne poslovne zveze

Pospeševanje kmetijske proizvodnje gladna naloga

Letos, 23. aprila, so obravnavali na drugem plenumu Glavne zadružne zveze Jugoslavije med drugim tudi vprašanje zadružnih poslovnih zvez. Široka navodila sta dala ob tej priliki predsednik GZZ FLRJ tov. Rista Antunovič in Edvard Kardelj.

Glavna naloga poslovnih zvez je, da pospešujejo proizvodnjo kmetijstva ter drugimi dejavnostmi na podeželju in pri tem vsestranske utrjujejo zadruga svoja področja. Sedobnih poslovnih zvez ne smemo istovetiti z nekdanjimi. Tu ne gre samo za odkup, prodajo ali predelavo. Novo in pomembno je to, da so dolžne zveze pomagati, pospeševati in organizirati kmetijsko proizvodnjo.

V kolikor bodo trgovski kadri zasledili odgovorne položaje v zadružnih poslovnih zvezah, potem se mora paziti na to, da ne bi ostali še nadalje usmerjeni izključno v trgovino in se vtopali pospeševanja in organizacije proizvodnje. Ti ljudje se zelo radi omejuje samo na denar odnosno dobiček, toda to lahko opravi katerakoli trgovina, zadružne poslovne zveze pa imajo pomembnejše naloge. To vprašanje bo zelo kmalu prišlo do razprave okoli vzdrževanja kmetijskega

strokovnega kadra. Prav ta kader pa ima nalogo, da še nadalje povečava proizvodnjo v poljedelstvu, živinoreji in sadjarstvu. Ako bo proizvodnja v teh panogah večja, bodo tudi poslovne zveze imele večji promet in več dela. Mi moramo torej zajeti blago, ki ga naši zadrugi želejo danes proizvajati, obenem pa skrbeti, da bomo dobili v bodoče še tiste količine, ki jih do danes kmetje niso bili v stanju pridelati.

Poslovne zveze bodo morale skrbeti za načrtni razvoj kmetijstva in zadrugištva. Ti načrti pa ne bodo smešni viseti v zraku, temveč se bodo morali naslanjati na denarna in druga materialna sredstva, ki jih ustvarjajo zadruga, poslovne zveze ter kmetijski skladi kraja in občin. Poslovne zveze bodo torej prevzele širok gospodarski delokrog, ki je do sedaj pripadal OZZ.

Na zboru GZZ 29. VI. t. l. je bil sprejet sklep, da bomo organizirali na Gorenjskem večje število poslovnih zvez in sicer: kmetijsko proizvodjalne, eno gospodarsko in tri gozdarsko lesne poslovne zveze:

1. Kmetijsko proizvodjalne poslovne zveze naj bi se organizirale po posameznih področjih v našem okraju. Odredba, ki bo po tem vprašanju v kratkem času izšla, pravi tem zvezam rajonske poslovne zveze, v Sloveniji pa jih bomo imenovali, kakor je navedeno. Potrebo po takih zvezah narekuje velika oddaljenost od OZZ. Predvidevamo, da bodo verjetno organizirali za svoje področje proizvodjalne poslovne zveze v Bohinju, za radovljiško - blejsko - jeseniško področje eno, v Poljanski dolini eno, za Cerkljanski konec mogoče tudi eno itd. Vsaka taka zveza bo imela najmanj enega kmetijskega strokovnjaka pa tudi tista proizvodjalna sredstva in stroje, ki pridejo v poštev za več zadrug ne pa za eno samo.

2. Gospodarska poslovna zveza je bila ustanovljena že na zboru 29. VI. t. l. Združevala bo dejavnost vseh podjetij OZZ. Razen tega bo verjetno prevzela v svoj delokrog umetno osemenjevanje, selekcijo živine, kmetijsko postajo, semensko službo itd. Na ta način bo OZZ razbremenjena gospodarskih nalog in se bo bolj lahko posvetila notranjim problemom zadrug, organizacijskim in političnim vprašanjem. Naloga te zveze bo skrbeti za centralne obrate kmetijskega odnosno zadrugnega značaja. Poleg tega pa zadrugam pomagati plasirati pridelke ter jim vračati pridobljene denarne dohodke.

3. Gozdarsko lesne poslovne zveze bodo verjetno organizirane v Radovljici, Skofji Loki in Kranju. Njihova naloga se ne bo posebno razlikovala od delovanja dosežanih podjetij medzadrugnega značaja »Jelovica«, »Jelka«

in »Češnjica«. Skrbeti bodo, da se zjame les po zadrugah in da se zadrugam v obliki ristorna razdeli na komisijski način ustvarjen dobiček.

Poslovne zveze bodo sprejele prihodnji mesec na posebnih zborih že pravila in gospodarske načrte. Tak zbor bo imela gospodarska poslovna zveza 6. VIII. t. l. ter začrtala svojo razvojno pot.

ing. Janez Perovšek

PLESEN
Slike objavljamo še k članku »Pridelujmo zdrav krompir«

Drevesničarji in sadni izbor

Število drevesnic se je v zadnjih letih precej povečalo, posebno malih, zaradi povečane potrebe drevesnega materiala, tako da bomo v prihodnjih letih lahko krili lastne potrebe. Vendar drevesca, ki grede iz drevesnic, pogostokrat ne odgovarjajo kakovostno, kakor tudi ne v pogledu sadnega izbora. Od leta 1953 je v veljavi okvirni sadni izbor, ki določa najkvalitetnejše sorte in ki so primerne za naše razmere. Drevesničarji so dolžni, da pri vzgoji sadnega naraščaja za prodajo, brezpogojno upoštevajo ta izbor. Zakaj ravno drevesničarji, je umevno samo po sebi.

Pri pridelovanju sadnih drevesc je potrebno, da obvelja predvsem gospodarsko stališče. Nekateri drevesničarji se premalo zavedajo nalog in poslanstva, ki ga morajo opravljati v interesu bodočega razvoja našega sadjarstva in v interesu razvoja narodnega gospodarstva. Kakovostne sadike so temelj obnove sadovnjakov! Obnavlja-

nje sadovnjakov z neustrežajočimi sadnimi drevesci lahko povzročijo veliko gospodarsko škodo za več 10 let.

Drevesničar, ki stremi za tem, da bo imel v zalogi kolikor mogoče mnogo sort, da bi ustregel vsem muham naročnikov, ni pospeševalec sadjarstva. Ne nuditi neveščim ljudem, kar v svoji neizkušenosti zahtevajo, ampak tisto kar je za njih najboljšo.

Pridelke sadnih drevesc je potrebno poenotiti, zato se bo s predpisi reguliralo pridelovanje, priznavanje in promet s sadnimi sadikami. Zavod za sadjarstvo je že naredil osnutek o standardizaciji, o evidenci — knjigovodstvu ter osnutek pravilnika o priznavanju sadnih sadik.

Sadike se bodo priznavale v dva kakovostna razreda in sicer Ia in IIa. Sadne sadike Ia kakovosti morajo biti popolnoma zdrave, dopustne so manjše napake. Krona mora imeti 3-4 veje. V krono cepljene sadne sadike pa 2-3 veje.

Ker nekatere sorte, ki so v sadnem izboru, delajo kriva in šibka debela, rabijo deblotvorca. Kot deblotvorca uporabljamo Gorenjsko voščenko in Garjevič, ki imata ravno zdravo debelo, odporno proti pozehi. V krono je treba cepiti: Boskop, Zlato parmeno, Koks, Oranžno reneto, Jonathan in Krivopecelj. Cepljenje v krono je potrebno le pri visokodebelni in srednjebelni vzgoji.

Pri hruškah visokodebelne in srednjebelne oblike, cepljene na semenjaku, je potreben deblotvorec za naslednje sorte: Pastorjevko, Kleržo, Viljamovko. Kot deblotvorec uporabljamo Hardijevko in Češko ananas. Za sorte, ki ne uspevajo na kutini, uporabljamo kot posredovalko Pastorjevko in Hardijevko.

FRANC CIJAM

Drevesnica kmetijskega posestva Podbrezje

Traktoristi med seboj

Veliko zanimanje za tekmovanje traktoristov v Šenčurju

Pod vodstvom kmetijske tehnične komisije pri Ljudski tehniki in Okrajni zadružne zveze v Kranju so se v nedeljo 29. julija pomerili med seboj traktoristi kranjskega okraja. Čeprav udeležba ni bila najbolj številna, je vendar veliko število gledalcev prišlo na svoj račun, saj so videli, kaj vse morajo znati ti fantje na traktorjih, da svoj posel dobro opravijo.

Traktoristi so tekmovali v oranju in spretnostni vožnji. V prvem delu je odločala za končno oceno kvaliteta oranja, upoštevala pa se je: ureditev pluga, oranje, smer brazde, zaključek in čas, pri spretnostni vožnji pa je bil odločilen čas, ki so ga lahko isti porabili, da so prevzili določeno progo z zaprekami.

Komisiji se je javilo na startu šest traktoristov, večinoma zaposlenih na kmetijskih posestvih, vse zadruga pa so se odzvale le z dvema tekmovalcema.

Vsak tekmovalec je moral preorati in arav veliko parcelo, tekmovala sta po dva hkrati. Zanimivo je, da je prav zmagovalec tekmovalca dosegel v hitrosti oranja šele predzadnje mesto, saj je porabil za dele 14 min. in 30 sek. Ocenjevali so bili tekmovalci po točkah, doseči je bilo mogoče 500 točk, pri spretnostni vožnji pa je bilo na razpolago nadaljnjih 100 točk.

Zanimivo

KOKOSI BREZ PERUTI

V laboratorijih neke ameriške univerze so s križanjem dosegli novo vrsto kokoši, ki nimajo peruti. Nova vrsta kokoši ima več prednosti, ki jih do sedaj niso poznali. Po izjavah strokovnjakov iznesejo letno povprečno 260 jajc in dosežejo za pet funt večjo težo kot običajne kokoši. Tri duceete jajc te vrste kokoši so nedavno poslali tudi nekemu kmetovalcu v bližini Bremena, ki ima namen gojiti to vrsto kokoši.

Da zahteva traktor celega človeka, je pokazala tudi spretnostna vožnja po njivi skozi več vrate z vožnjo naprej in nazaj ter preko jarkov. Seveda tekmovalec ni smel zgrešiti vrate ali pa jih podreti. Najboljši čas je dosegel z drzno vožnjo Kranjc 1 min. 42 sek., zadnji pa 2 min. in 11. sek. Prav tu se je pokazalo, da traktorist včasih ne obvlada niti svojega traktorja. Ob koncu spretnostne vožnje sta tov. Umnik in Kranjc pokazala na traktorju Ferguson njegove odlike in svoje znanje.

Ocena obeh tekmovalcev je šele čala rezultate. Prvo mesto je zasedel Janjo Kranjc, traktorist kmet. posestva »Sava« z oceno 558 točk. Dobro se je meril z njim Franc Strahar, traktorist na istem posestvu, ki je dosegel 531 točk. Za tretje mesto je bilo več kandidatov, vendar je traktorist KZ Nakle Franc Voglar s kvalitativnim oranjem dosegel večji uspeh kot njegova konkurenta Jakiša in Zorman.

Vsi tekmovalci so tekmovali na traktorjih Steyer in Ferguson, ki so jih dali na razpolago posestvu »Sava« v Šenčurju in posestvu Skofja Loka. Tekmovanje je bilo na njivi posestva »Sava«. Prvi trije so dobili nagrade 2000, 1500 in 1000 din in bodo kot ekipa zastopali kranjski okraj na republiškem tekmovalnem traktoristov v Ptujju septembra meseca.

Po tekmovalstvu je bil sklican občni zbor traktoristov in kmetijskih strojnilarov, tega pa ni bilo, ker niso nekateri posestva in Kmetijske zadruga zadeve vzele resno in je bilo navzočih premalo strojnilarov. Zalostno dejstvo, ki zasluži vso grajo.

Traktoristi so po tekmovalstvu izrazili željo, da bi se jeseni pomerili še enkrat, vendar vsak na svojem traktorju in s svojim plugom, da bodo tako lažje pokazali, kaj zmorejo in znajo. GM

„Na en ar pridelam 8 do 10 kg semena“

pravi Ivan Mrčun z Ljubnega na Gorenjskem

Ceprav je v kmetijski proizvodnji obstajalo in še obstaja veliko povpraševanje po semenu trav, tega blaga še vedno primanjkuje. Veliko semena trav se porabi izven kmetijstva, in sicer za zasejavanje športnih igrišč, parkov, letališč in slično. Za te svrhe, namreč za zasejavanje trate, so potrebna semena nizkih trpežnih trav kakor rdeče bilnice, ovčje bilnice, navadne šopulje in travniške latovke.

Ta semena se zelo težko pridelujejo in jih zato manjka. Dočim je odkupna cena za navadne visoke trave od 200 do 300 dinarjev (leta 1955), je odkupna cena za prej navedene trave 600 do 700 din po 1 kg. Poljedelstvo rabi trave za setev na njivah med deteljo in lucerno za pridelovanje dobre krme. Po košnji detelje ostanje trave lahko še naprej v uporabi, bilo za pridelovanje krme ali za pridobivanje semena. Za to svrhu so iskane predvsem visoka pahovka, pasja trava in travniška bilnica. Tudi teh trav stalno primanjkuje. Tržišče ponuja le laško ljulko, ki pa je kratkotrajna.

Kljub velikemu povpraševanju in potrebi po semenu trav pa so se orientirala na proizvodnjo tega blaga le nekatera drž. posestva (Pšata pri Ljubljani in »Sava« - Šenčur). Zaradi tega je tem zanimivejše, da se s pridelovanjem semena trav lahko ukvarja z uspehom tudi manjši kmet. Kot pri-

mer navajamo razgovor s tov. Ivanom Mrčunom, članom KZ Ljubno na Gorenjskem. Razgovor našega sodelavca z njim je bil takle:

Od kdaj se ukvarjate s pridelovanjem semena trav?

»S to stvarjo delam 10 let; torej po svobodi.«

Kakšen je bil povod, da ste se tega lotili?

»Prvič sem želel seme trav zato, da ga mešam med črno deteljo. V slučaju, da sejem travo istočasno z deteljo v žito (redkejša setev žita), mi ni treba njive vsako drugo leto orati. Trava namreč daje pridelok še dve leti za deteljo. Njivski koloobar na ta način podaljšam in dosežem še tole: 1. pridelok krme v gospodarstvu se mi zviša, 2. zemlja se odpočije in obogati z obilico travnih korenin; torej s humusom, 4. ves plevel v njivah se s travo uniči, tudi pernica.«

Kako pravzaprav pridete do semena trav?

»Travo in deteljo sejem v žito in sicer širom trav in deteljo, žito pa v vrste. Sejem vsa leta pasjo travo. V drugem letu po setvi da detelja svoj glavni pridelok. V tretjem letu pa trava, ker takrat detelja že premine. Za seme kosim prvo košnjo, in sicer delamo takole. Ker seme ob zorenju rado izpada, žanjemo zgodaj ob rosi sa-

mo zgornje lati do listov. Lati morajo biti rumeno rjave, stebela pod lati še rumenozelena. To delamo pri prvi košnji. Lati, ki jih povežemo, damo v kozolec, kjer ostanejo le par dni snopi. Potem pa morajo v mlatilnico, čeprav še niso popolnoma suhi. Mlati se prav rada. Po mlatvi se seme še osuši in pride potem na vejalnik. — Travo, ki ostane na njivi, pokosim s koso in služi kot seno za konje. Tudi otave je precej. Sena računam na 1 ha 35 q, otave pa 20 q. Torej razen semena pridelam dobro seno, boljše od tistega, ki se pri nas ponekod kosi za krmo kravam!«

Kakšen pa je pridelok semena?

»Na 1 ar pridelam 8 do 10 kg semena. Pridelujem zaenkrat samo pasjo travo. Kmetje se zanimajo tudi za zlati ovsenec posebno iz Zgornje Savske doline. Za naprej bom poizkusil pridelovati še travniško bilnico in visoko pahovko.«

Kaže, da trave uspevajo tudi na lahki peščeni zemlji, kot jo ima Ljubno. Potrebno je le več gnojjenja z gnojnic in z dušičnimi gnojili po vsaki košnji. Najbolj priporočamo sejanje naštetih visokih trav: visoke pahovke, travniške bilnice in pasje trave in dajemo navedenega pridelovalca za vzgled vsem ostalim proizvodjalcem.

TRAKTORIST

Nekaj spominov iz preteklih dni

Prebivalci bivše občine Predoslje praznujejo 5. in 6. avgusta krajevni praznik

Ze pred vojno je bilo v bivši občini Predoslje več naprednih državljanov, ki so bili zaposleni v kranjskih tovarnah. V borbi za obstanek so spoznavali vso krivičnost tedanjega kapitalističnega družbenega reda. Zati-rani in zaničevani delavci so našli izhod v borbi-za dosego svojih ekonomskih in političnih pravic. V tej borbi delavskega razreda so v veliki tekstilni stavki v Kranju sodelovali tudi naši delavci. Kot vodilna organizatorja sta se takrat dobro izkazala delavca in borca Franc Mrak s Kocrice, ki je postal že nekaj let pred vojno član KPJ, in Andrej Kmet iz Britofa, ki je sodeloval že leta 1938 v Rdeči delavski organizaciji. Oba to-

variša sta s svojim revolucionarnim delom dobivala vedno več simpatizorjev. Tako se je rdeča delavska organizacija hitro množila. Takratni režim je kmalu spoznal nevarnost, ki mu preti od strani delavstva in njihovih organizatorjev, zaradi česar jim je na vse mogoče načine hotel preprečiti njihovo napredno delovanje.

Kakor ostale jugoslovanske narode tudi našega kraja okupator s svojim vdorom ni iznenadil. Takoj po kapitulaciji stare Jugoslavije so zavežni organizatorji in delavci pričeli zbirati orožje in vojaški material. V tem času so tudi neprestano delali v politični liniji, saj sta bila že v mesecu maju in juliju 1941 organizirana odbora OF na Kokrici in v Britofu. Prva organizatorja in člana OF sta bila pokojni Mrak in Kmet. S svojim aktivnim delom so odboru OF na Kokrici pomagali tudi pok. Avgust Gros in Franc Kuralt iz Kokrice ter Franc Šiška iz Velikega grabna. Tudi kmetje so sodelovali: Franc Skofič iz Ilovke, v Britofu Franc Kern iz Oreho-velj, iz Predoselj pa Krč Matevž in drugi. V tem času so bili pogosti sestanki članov in simpatizerjev OF. Vodila sta jih na Kokrici Franc Mrak

zaciyo OF, ki jo je vodil v Britofu tovariš Kmet Andrej. Kmet Andrej je pričel takoj po okupaciji zbirati okrog sebe zavedne vaščane. Vzpodbujal jih je, naj začnejo s odprto borbo proti okupatorju. Sestanke so imeli kar na prostem v bližini hiše Antona Pičmana v Britofu. Na ta način so se hoteli izogniti izdaji, kajti že tedaj so bili izdajalci na delu. Usodni sestanek, ki so ga domači ovaduhli izdali, je bil 31. julija 1941. Zbranih je bilo 5 tovarišev, vodil ga je Andrej Kmet. Odločili so o tem, kdo izmed njih bo šel v partizane in se z orožjem v rokah boril proti okupatorju in kdo bo ostal doma ter pomagal borcev z zbiranjem podatkov in orožja. Ko so sestanek nadaljevali v kuhinji tovariša Pičmana, je izdajalec že storił svoje umazano delo. Komaj so se zbrani razšli, že so gestapovci obkolili hišo in aretirali tovariša Pičmana. Istočasno so originali tudi Andreja Kmeta, ki so ga aretirali na domu in mu preiskali vso hišo. Ko so tovariša Andreja Kmeta pripeljali do avtomobila, je pobegnil, toda bil je težko ranjen. Zdravil se je 3 dni pri bratu svoje žene n nato odšel v partizane pod Storžič, kjer so bili zbrani ostali tovariši: iz prve Kranjske čete, katere komandir je ob ustanovitvi na Cegelnici v Naklem postal Franc Mrak. V Kranjski četi so bili borci iz Kranja, Naklega, Dupelja, Križa, Tržiča itd. Prvega avgusta 1941 je bil formiran prvi Kranjski bataljon. Se istega dne so imeli v Poljani pod Storžičem spopad z nemškimi vohunom, ki jih je zasledoval. Po tej akciji so se partizani s Poljane umaknili v planinsko kočjo za Storžičem, kjer so 5. avgusta zjutraj zaradi izdajstva doživeli velik in večkrat močnejši napad Nemcev. Ob tem napadu je padlo 8 borcev tega bataljona. Med njimi je bil ranjen Andrej Kmet, ki je izdihnil v plamenih kočje. Težko ranjen je bil tudi Franc Mrak, komandir čete.

Ti težki udarci niso mogli zatreti začetelega upora. Kljub začasnemu porazu je bilo konec leta 1941 organiziranih mnogo ljudi v organizaciji OF, zlasti na Kokrici. Ponovni in še močnejši upor se je razvnel konec leta 1942 in v začetku 1943. Franc Šiška - Crto je organiziral ljudi najprej na Kokrici in Mlaki, potem v Ilovki, Predosljah in na Suhi. Tako je organizacija OF zajela že vse vasi bivše občine. Iz te dobe NOV zaslužijo posebno priznanje nekateri aktivisti, ki so poleg Franca Šiške - Crta mnogo žrtvovali za velike uspehe in razmah partizanskega gibanja, med katerimi so Lojze Snedec s partizanskim imenom Vrabeč, pok. Janez Dolžan - Val, pok. Lojze Snedec - Bor Tominc s Kocrice, Franc Stefe s Mlake, Franc Skofič-Pipa iz Ilovke, v Predosljah je bil najzaslužnejši pok. Jože Sajevic, iz Britofa Ana Kmet - Ruža in pok. Polde Cimžar. Ti ljudje so organizirali akcije, preko njih so šla vsa kurirska pota, zbirali so raznovrstni material za partizanske jedinice. Na Kokrici pri Lojzetu Snedecu in v Ilovki pri Francu Skoficu je bila tudi partizanska tiskarna. Pri teh ljudeh so se zadržavali tedanji voditelji organizacije OF, padli narodni heroji Ivo Jokel - Slavec, pri Ani Kmet je bil tedaj Okrožni odbor OF iz Kranja. V partizane je začelo vstopati čedalje več borcev iz naše občine. Dne 10. oktobra je odšlo v partizane samo iz Kokrice 54 moških; iz naše bivše občine je v NOV sodelovalo preko sto tovarišev. V borbi za svobodo je padlo ali drugače umrlo preko 50 tovarišev, mnogi izmed njih so bili v pregnanstvu in koncentracijskih taboriščih.

5. avgusta se bomo spominjali naših prvih padlih borcev. To je pomemben dan, ki se ga bodo prebivalci tega kraja spominjali vsako leto.

R. ČARMAN

Tedenski gospodarski komentar

Priprave za jesensko setev

Iz podatkov Zveze kmetijsko - gospodarskih zbornic Jugoslavije in Glavne zadrudne zveze je razvidno, da so priprave za jesensko setev v zaključni razvojni stopnji. S tem pa še ni rečeno, da so vsi problemi rešeni in da smemo čakati jesensko setev ravnodušno.

Zagotovitev semena in nabavljenje mehanizacije ter umetnih gnojil so tri vprašanja, ki jim moramo posvetiti največ pozornosti, kajti brez pravočasne rešitve teh vprašanj, bi se jesenska setev gotovo zamotala. Zategadelj je razumljivo, da so kmetijske organizacije usmerile svojo dejavnost prav v to smer.

Za jesensko setev je preskrbljeno okrog 47.000 ton semena. V nekaterih republikah se vprašujejo, zakaj niso za vse proizvedeno seme dodeljene premije. V Hrvaški so dobili premije le za 6000 vagonov semena, namesto za 1200 vagonov, kolikor so ga bili pridelaši. Da bi ne prišlo do nesporazumov je sklenjeno, da se od pridelovalca semen odkupi vse pridelano količino tako, da se bodo razlike v ceni pokrile z višjo prodajno ceno. — V Hrvaški dobe kmetje za 100 kg semena 130 kg merkantilnega blaga, če proizvajajo kontrahirajo, ali 150 kg merkantilnega blaga v prostem odkupu.

Glade premiranja pridelovalcev semen je prišlo tudi v Srbiji in nekaterih drugih republikah do podobne situacije. Zavoljo tega so v Sekretariatu za kmetijstvo Zveznega izvršnega sveta in pri Zvezi kmetijsko-gospodarskih zbornic načeli razgovore, kako rešiti to vprašanje. Verjetno bodo v to svrhu razdeljena naknadna sredstva.

Nekaj boljši je položaj v zvezi z zagotovitvijo mehanizacije. Do jesenske setve je zagotovljena nabava 2000 traktorjev »Ferguson« in preko 1000 čehoslovaških traktorjev »Superzeta«, od katerih bo 700 opremljeno z motorji s 40 K.S. Domače tovarne bodo proizvedle 900 traktorjev »Zadrugar« z motorji »Perkins«. Čeprav s 4000 traktorji ni moč storiti posebne preobrazbe v kmetijstvu, bodo vendarle te količine obdelovalnih strojev z že obstoječim strojnimi parkom nudile obdelovalcem zemlje važno pomoč in pospešile poljedelstvo.

Vzporedno z nabavo mehanizacije pa se pred kmetijskim organizacijam pojavljajo nove naloge, ki zahtevajo neobhodnih ukrepov. Semkaj sodita zlasti vzgoja strokovnih kadrov in oblikovanje mreže servisnih delavnic.

Strokovnjaki opozarjajo tudi na istočasno nabavo rezervnih delov. Dogaja se celo, da domače tovarne rezervnih delov za traktorje, ki so jih bile proizvajale nekoč, temveč le dele traktorjev, ki so trenutno v proizvodnji. Pogosti so primeri, da traktorji zaradi pomanjkanja rezervnih delov stoje neizkoriščeni.

Plasiranje traktorjev ne predstavlja težav, kajti kmetijske organizacije so dojele, da je obdelava zemljišč brez mehanizacije otežkočena in nesodobna. To dokazuje primer, da je 1000 traktorjev »Ferguson«, ki so bili nabavljeni na začetku letošnjega leta, že v rokah obdelovalnih zadrug in kmetijskih posestev.

Z najnovejšo odločbo o enotnih cenah umetnih gnojil bodo odstranjeni vzroki zaostajanja prometa teh proizvodov. V Hrvaški so šla n. pr. umetna gnojila v zadnjem času slabše v prodajo prav zato, ker niso bile znane cene, oziroma niso vedeli ali bodo veljale dvojne ali enotne cene. Odslej bodo cene umetnih gnojil nekaj nižje od dosedanjih, oziroma dvakrat višje od onih, ki so jih morali obdelovalci plačevati, če so stopali v pogodbeno odnose s pooblaščenimi podjetji. To pomeni, da se namesto dosedanje dvojne cene uvaja enotna cena.

Predvideno je, da bodo za jesensko setev porabili preko 300.000 ton umetnih gnojil. Količine so zagotovljene. S tem je vprašanje nabave umetnih gnojil rešeno, pač pa bo treba posvetiti posebno pozornost pravočasni dostavi teh gnojil kmetijskim organizacijam in privatnim obdelovalcem.

(JUGOPRES)

FRANC MRAK — komandir I. partizanske kranjske čete.

in Tomo Brejc s pomočjo partijskih organizatorjev iz Kranja, v Britofu pa Andrej Kmet ob pomoči partijskih organizatorjev iz Senčurja, predzsem Antona Stefeta in Alojzije Tomažič s Primskovega.

Ko so Nemci zvedeli, da se ilegalno pripravljajo obožovana vstaja (seveda s pomočjo domačih izdajalcev in ljudi, ki so se vdinjali okupatorju), je nemškemu Gestapu uspelo odkriti organi-

Ob letošnjem krajevnem prazniku v Predosljah

Politične, športne in kulturne organizacije bivše občine Predoslje so za letošnje krajevno praznovanje pripravile obširen program:

V soboto 4. avgusta ob ob 8. uri otvoritev razstave plemenske živine in razstave razvoja zadrudništva, strelskega športa in dokumentov iz NOB. Ob 17. uri bo na športnem igrišču »Partizana« v Britofu atletski miting in odbojkarstva tekma.

Ob 20. uri bodo predvajali jugoslovanski film, vtem ko bo v Zadrudnem domu na Kokrici slavnostna akademija.

V nedeljo 5. avgusta ob 8. uri bodo gasilske vaje vseh gasilskih društev. Sledil bo troboj z vojaško puško med družinami iz Predoselj, Visokega in Huj.

Ob 9.30 uri bo na igrišču »Partizana« v Britofu nogometni bratovrnir. Ob 15. uri bo slavnostna podelitev pokala najboljši družini v Zadrudnem domu na Kokrici.

Na jugovzhodu Brionskih otokov v bližini Pule se dviga iz morja slikovit otok Stenjak. Otočić meri kakih 12 ha in je bil do nedavnega popolnoma zapuščen. Pogled nanj z morja je slikovit; s puljske strani se dviga v precejšnjo višino, ki se prelomi v strm prepad. Na otoku prevladujejo strme gole stene iz belega kamna. Otok je tudi bogat z rastlinjem. Zelenje in belina skalnatih skladov, ki od daleč ustvarjajo videz starogrških templjev, spominjata na sončne otoke v Jonskem morju, tako da človek pozabi, da je nekje na severnem Jadranu.

Otok je bil do nedavnega zapuščen. »Odkrilo« ga je Društvo prijateljev mladine iz Kranja in ga z namenom, da na njem postavi zdravstveno kolonijo in letovišče, vzelo v najem za določeno dobo. Zamilel je hvalevreden in prostor ni mogel biti boljše izbran. Toda sedaj otok v ta namen še ni uporaben. Treba je skrčiti divjino, odstraniti ruševine, urediti nasade in popraviti močno poškodovane zgradbe. In letošnje poletje se je pričelo z delom.

OBISK PRI MLADINSKI DELOVNI BRIGADI, KI UREJA PRIJETNO LETOVIŠČE

Otok Stenjak

Iz taborišča kranjskih tabornikov v Fažani smo lepega jutra odpluli na ogled otoka. Vkrkali smo se na 18-tonsko motorno ladjico »Gorenjec«, ki jo je za prevoz ljudi in tovara kupilo Društvo prijateljev mladine. 20 minut prijete vožnje. Pristali smo v malem pristanišču, ki še kaže značke zapuščenosti. Nato smo obiskali taborišče kranjske mladinske delovne brigade, ki otok obnavlja. Brigada je nastanjena pod šotori, kuhinjo pa so si uredili v napol porušeni stavbi.

Čez nekaj časa smo odšli na ogled otočića. Otok je edinstven po legi in rastlinstvu. Hodimo po novo urejenih poteh. Med alejami borovcev in cipres smo se povzpeli na vrh otoka, od koder je krasen razgled na Brionce, Fažano z našim taboriščem in na del puljske luke. Obala nudi krasna mesta za kopanje. Ogromni beli in

Zgodovinski drobci iz velike tekstilne stavke

Odhod kranjskih delavcev v Loko

Ko je 20. avgusta sirena v tovarni Jugobruna naznanila pričetek stavke, in sta ji sledili še sireni Jugočeške in Inteksa, je kranjsko delavstvo takoj zasedlo tovarne, prevzelo ključne, telefone in pisarne. V tovarnah so postavili straže in organizirali kuhinje. Na prvih shodih so izvolili tovarniške strokovne odbore, ki so sklenili, da z delom ne bodo pričeli toliko časa, dokler se ne prične razprava o kolek-

tivni tekstilni pogodbi in vzpostavitvi starega mezdnege stanja. Mestni stavkovni odbor so sestavljali delavci vseh treh strokovnih organizacij: SDSZL: Ivan Tominc, Tine Teran, Edo Resman; JSZ: Tone Fajfar, Martin Benedik, Janez Pestotnik; NSZ: Drago Zerjal, Danijel Velikonja, Albin Mlinar, predsednik odbora je bil Tominc. Istega dne ob 5. uri popoldne so pričeli stavkati delavci, zaposleni pri Sircu na Gaštelju.

Priprave za proslavo 20-letnice stavke

Na Jesenicah so ustanovili štab za organizacijo proslav ob 20-letnici stavke tekstilnih delavcev v Kranju. Večina Svobodno jesenjske občine pripravljajo za to priložnost Cankarja. Tako bodo na Jesenicah uprizorili Jakoba Rudo, na Koroški Beli Hlapca Jerneja in njegovo pravico, v Zlavinici Kralja na Betajnovi, na Hrušici pa Borove Mrtvece za vasjo. V Kranjski gori so morali študij Kralja na Betajnovi preložiti na kasnejši čas, zato pa bodo pripravili akademijo z izbranim programom. Na predvečer glavne proslave, ki bo 16. septembra, bodo po gorah, zlasti pa na mejnih Karavanah goreli kresovi. Vse kaže, da bo prizadevnim organizatorjem tov. Francu Škerlju, Janku Burniku in drugim uspelo, da bo proslava te delavske manifestacije na dostojni višini.

—zk

Vino daje pretepačem moč, dobro voljo in pogum

Vinjeni so se hoteli uveljaviti pri dekletih

Konec junija je bila v Cerkljah gasilska veselica, kamor so prišli fantje od blizu in daleč. Kakor običajno, so tudi to pot pregledoko pogledali v kozarce. Razigranost se je stopnjevala, dokler ni prišlo do prerekanj in pretepa. Naposled so se močno vinjeni odpravili proti Čurcam, Janez Kozina, Janez Fajfar in Janko Naglič, kmalu nato pa še znani pretepač Jernej Srebrnjak iz Čirč in Janez Orehek iz Prebačevega, ki sta prvo trojico kmalu dohitela. Veseli in brez luči na kolesih so se vriskajoč peljali proti Veleševom. Ko so prispeli do hiše posestnika K. F., sta se Orehek in Srebrnjak domislila, da bi bilo dobro poklicati domačo hčerko P. Le-ta je pred časom zavrnila njuno vasovanje. Medtem ko so štirje dekličo klicali pod oknom, je stal Srebrnjak na Straži. Ker niso dobili odgovora, so pričeli razjarjeni razgrajati. Ker so hoteli dati duška fantovskemu pogumu, so z dvorišča odpeljali skimpežnaložen z živinsko krmo in krmo raztresli po cesti, prazen voz pa zagнали čez plot na sosedov vrt; seveda se je voz pokončal. Orehek se je hotel še posebej uveljaviti, zato je uničil še plot sadnega vrta, lesene late pa nametal po cesti v dolžini 40 metrov. Nekaj kasneje so te late povzročile nesrečo dveh kolesarjev. Pogumni fantje so se nato s kolesi odpeljali proti Senčurju. Med vožnjo so delali tak hrup, da so se prestrašeni ljudje umikali s ceste. Kdor ni tega storil so ga opsovali ali celo (neko žensko) vrgli s kolesa. Ko so prispeli v Senčur, sta se Orehek in Srebrnjak spomnila Vidmarjeve hiše, kjer stanejeta deklici T. in I., ki sta bili tudi odklonili naša junaka. Maščevanje je sladko! Zategadelj je vseh 5 junakov obkolilo hišo. Ugoto-

vili so, da spi I. v sobi in da je v kuhinji T. s svojim fantom. Tudi tu so razgrajali. Najbolj prizadeven je bil seveda Orehek. Da bi zadostil svoji želji, je nekdo izmed njih razbil okno, skozi katerega so potlej metali kamenje in pesek. Vtem se je prepljaj domov domači sin F. in ko se je hotel prepričati, kdo rogovilj okrog hiše, ga je eden izmed razgrajavcev napadel s kolom, ga ranił, mu razbil uro in raztrgal obleko. Ko so napadencemu priskočili na pomoč domači in sosedi, so ničvredneži pobegnili.

Čas bi bil, da bi vsaki fantje prenehali s takšnimi avanturami.

H. O.

DROBIŽ

V CERKLJAH SE JE UTOPILO OTROK

V ponedeljek popoldan se je na dvorišču Vinka Zormana iz Cerklj igral ob potoku, ki teče skozi Cerklje, njegov sin Mirko, star eno leto in pol. Kako je otrok padel v vodo, nihče ne ve. Domnevajo, da je padel z nezavrovane brvi. Otroka so našli mrtvega na železni mreži mlinarja Pirca. Nesreča je starše tem bolj prizadela, ker je bil to sin edinec.

C.

Tenorist Polde Poleneč zopet v Skofji Loki

Obiskal nas je rojak Polde Poleneč, priljubljeni tenorist sarajevske opere, ki je po mnenju priznanih gledaliških kritikov dosegel v preteklem letu vrsto zavidljivih pevskih uspehov. Zlasti je ugajal v operi »Carmen«. — Kot vsako leto, tako bo tudi letos pripravil Ločanom koncert pesmi in opernih arij, ki bo v soboto 4. avgusta v dvorani KUD »Tine Siferer«. Pri klavirju bo profesor Vogel-nikova.

Upamo, da nas s svojo pevsko kulturo, ki mu je prinesla vrsto lepih uspehov, ne bo razočaral.

K. J.

Srečanje ob spomeniku

Na odkritje spomenika padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja v Podjeljah pri Bohinju je prišla tudi 87 let stara partizanska mati Marija Smukovec, po domače Gregorčkova mama iz Podjelja. Ganljivo je bilo videti sključeno starko, ki je ob podpori svoje palice prišla pol ure daleč, da bi s solzami v očeh prebrala na spomeniku ime svojega sina, ki so ga Nemci že leta 1941 v družbi 15 domačinov odpeljali iz Begunj v Nemčijo, kjer so ga zverinsko ubili. Na vprašanje, kako je prišla tako daleč v hrib, je odgovorila, da je bilo težko in naporno, morala pa je videti kamen, na katerem je vklesano ime njenega sina, ki je dal življenje za domovino.

P.

V predzadnji petkovi številki smo prikazali stanje v knjižnici Planinskega društva Dovje - Mojstrana, danes pa je na vrsti ljudska knjižnica

▼ Kranjski gori . . .

Brez dvoma je knjižnica v Kranjski gori ne le najpopolnejša in najboljše organizirana knjižnica v Zgornji savski dolini, temveč spada med najboljše v vsem kranjskem okraju. Res je, da je že tudi njej grozilo mačehovstvo, saj so si jo lastile najrazličnejše organizacije od sindikata do SKUD, vendar je odličnemu knjižničarju Alojzu Plantauu uspelo, da je s svojo ladjo srečno jadral skozi vse viharje sprememb in reorganizacij. Danes je lastnik knjižnice Občinski ljudski odbor na Jesenicah.

Knjižnica je bila ustanovljena že leta 1904/1905 in je prav lansko leto slavila petdesetletnico svojega dela. Ze tedaj je bila primerno organizirana; knjižničarju je priskočil na pomoč upravni odbor in s skupnimi močmi je uspelo rešiti finančno krizo, v kateri se je knjižnica znašla.

Ob koncu leta 1955 so imeli na pollicah 2909 knjig, toda že v prvem polletju je zrastle številke za 213 del.

Samo v prvih šestih mesecih letošnjega leta je obiskalo knjižnico 1406 bralcev, ki so si izposodili 2378 knjig! Nadvse zanimiva je statistika: bralcev je 489, bralk pa 917; odraslih 606, mladine pa 800. Te številke so tudi dokaz, kako si delavci skušajo razširiti svoje duševno obzorje, česar pa ne moremo trditi o kmečkem življu: samo 24 kmetov si je izposojalo knjige, zato pa je bilo delavcev 171 in nameščencev 189. Kazno je, da imajo največ časa za branje gospodinjice in upokojenci (289); samo ob sebi pa je umevno, da pred vsemi prednjačijo dijaki: 733 mladih bralcev je seglo po zakladih naše literature! Pa tudi sicer je mladinska literatura tako bogata in raznovrstna, da so najmlajši pogosto v zadregi, kaj naj bi izbrali. Prijetno sem bil presenečen, ko sem našel kar 52 slovenskih avtorjev, ki so zastopani z več deli. Radoveden sem bil, kako je tukaj s Cankarjem. ki ga v Mojstrani nihče ne bere. Odgovor me je prijetno presenetil: »Ljudje ga kar radi bere.«

Izbor iz prevodne literature je skorajda razkošen in tudi največji sladokusec bi lahko po milih volji izbral. Vrstni red najbolj branih tujih piscev me je začudil: na 1. mestu je Karl May, ki mu sledi H. Sienkiewicz, Jules Verne in Mark Twain. Balzac je šele na 5. mestu, za njim je Jack London. Začudenje je raslo, ko se je na 12. mestu pojavil Emile Zola pred Alexandrom Dumasom, ki mu sledi — Puškin! Samo okus bralcev? Dvomim.

Ker je Kranjska gora letoviški kraj, ima knjižnica bogato izbiro srbohrvatske literature, tako izvirne kakor prevodne. To je tudi sicer dopolnilno knjižnice, ker so le redka dela na razpolago v obeh jezikih. Med 216 knjigami v srbohrvatskem jeziku pa je le malo Hrvatov ali Srbov: razen Križe, Senec, Nazora, Veljka Petroviča in Branka Čopiča. Tu bi bilo treba še mnogo: Glišića, Lazarevića, Kostića, Sremca, Domanovića do Dobrice Čosića.

Poleg tega razpolaga knjižnica še s 138 knjigami v nemškem jeziku, ki pa so — razen nekaterih, zlasti Ganghoferjevih — največ prevodi. Finančno stanje knjižnice je zaradi

jevi! Če bi hoteli knjižnici zagotoviti normalno rast in napredek, bi morala prejemati vsaj štiri leta dotacije po 50.000 din, da bi število knjig presegló številko 1000.

FRANCISCA DE GOYE: Vstaja v Madridu

precejšnje dotacije Občinskega ljudskega odbora na Jesenicah zadovoljivo. Tudi lastni dohodki knjižnice so precejšnji: v letu 1955 so znašali 70 tisoč din in so bili z njimi kriti vsi upravni stroški.

Se o ureditvi: katalogov in kartotek je na izbiro, prostor je okusno urejen, knjižničar prijazen in natančen, knjige pa vse enotno zavite. Skratka, knjižnica, ki so nanjo lahko vaščan ponosni.

. . . in v Podkorenu

Podkorenci imajo smisel za humor. Tov. Alojziji Jelinčičevi, ki požitrovalno skrbi za njihovo duševno hranó, so »dovolili«, da sme imeti knjižnico kar — doma. Priznam, da je to precej idealna rešitev, in verjetno je le malo uslužbencev, ki bi ne želeli svojega dela opraviti kar na domu, če bi jim preostajalo prostora. Tu pa je bistvo problema: pri tov. Jelinčičevi se v veži, ki je že tako majhna, drenjajo še knjižne omare. Vse prošnje za primeren prostor, kamor bi namestili knjižnico, so doslej naletete na gluha ušesa. Seveda je malo težko že zaradi tega, ker knjižničarka niti ne ve, kdo je pravi lastnik knjižnice: Občinski ljudski odbor na Jesenicah ali Kulturno - prosvetno društvo v Podkorenu.

Danes šteje knjižnica 706 knjig, ki si jih je v l. 1955 izposojalo 323 bralcev; skupaj so prebrali 1005 knjig. V letošnjem letu sta se obe številki dvignili: do 1. julija je bilo izposojenih že 650 knjig. Za vas z nekaj sto prebivalci je to na vsak način lep uspeh, zlasti če upoštevamo, da je knjižnica po daljšem času šele letos dobila dotacije v znesku 30.000 dinar-

Osamljeni ruš

Na klinih v gostilni sta visela dva divja petelina, ki so ju bili davi zasledili lovci v Zeleni rebrli, ko sta pela kokoškam, in ju ubili. Kri je kapljala od petelinjih vratov, lepka kri, rdeča kakor vino na mizi.

Petelina sta bila prvi trofeji mladih lovcev, ki so zardelih lic sedeli za mizo in pogoščali vsakogar, kdor je hotel piti. Vsak prihajač je bil dobrodošel. Tudi za grbavca Vaneta so prečel naši kozarec. Nato so primaknili stole še drvarji, lesni manipulanti in drugi v zelenih klobukih in lodnastih hlačah — kakor domačini. Vendar jih domačini niso prištevali medse, čeprav so že dlje živeli v vasi. Ostali bodo večni prihajači, kajti v vasi čas zariše mejo mednje in med tiste, ki so tu od pamtveka — kakor njihova vas.

Edino grbavca Vaneta bi lahko izvezli iz družbe nazadnje naštetih. Zavzeli je tudi dobil mesto koj zraven lovcev. Vane ni bil iz vasi, a je vendar spadal vanjo. Vane je bil kakor osamljen ruš z dolaj vasi. Kakor ruševček je, ki več ne poje, ker ga je zadelo nekaj hujšega od krogla.

Harmonikar je urezal polko in lovci so zaukali in zapeli. Ostali so zaukali za njimi, ker jih je vino napravilo močne in se zdaj čutiljo enake lovcem. Ko je pesem zamrla, razigranost ni ponehala. Natakarcica je prinesla na mizo kdove kateri liter. Ko se je bučni smeh za hip polegel, se je neki drvar domislil šale, ki je Vaneta za dolgo vrgla s tira. Zmislil se je, naj Vane pokaže, kako zna plesati. Vanetu je zamrl smeh na ustih. Na ženske je bil že dolgo tega pozabil. Ne da bi jih več ne videl, če so mu

zibaje se v bokih prihajale naproti. O, tudi v zadregi je imel z njimi veliko opraviti. Kdaj pa kdaj je katero pobožal po rokah, ko jo je postregel. Toda, ko mu je roko umaknila, je hipoma odnehal. Zanj so bile ženske kakor spomin na nekaj nedoseženega in nedovoljenega, kar bi utegnilo žaliti ne toliko njega kot druge ljudi.

Zenske je Vane prebolel, kakor je kolikor toliko prebolel svojo grbo. Zda pa so ga silili, naj pleše. Nekateri se niso strinjali, da bi Vane plesal, vendar so morali v vsesplošnem veselju, ki je nastalo, popustiti. Pa tudi pijača jih je razgrela, da niso bili več razsodni.

Drvar, ki se je domislil šale, je porinil neko pritlikavo ženšče Vanetu v naročje. Bila je majhna debeluška, v primeri z Vanetom še zmerom velika. Očitno jo je zabavalo, da so ji harnenili takšno vlogo. Tudi njo so motne oči izdajale, da je pregloboko pogledala v kozarec. Bržkone ji je godilo, da je njena čokata postava ob Vanetovi grbi zrasla.

Vane se je branil. Odrival je žensko od sebe. Ljudje so se balí, da bi se utegnla igra pokvariti; glasno so ga vzpodbujali k plesu.

»Le zavrti se, da vidimo . . .«
»Ne boj se je, saj te ne bo vzela.«
Vane se je smehljaj, Grohot ljudi, ki so videli njegovo zadržano, ga je žalil. Ni mogel več prenesti posmeha. Pomislil je: morda pa bi tudi jaz lahko . . . Pokažem jim . . .

In se je odločil. Sunkoma se je dvignil, objel debeluško in zavrtel. Bilo je nekaj na moč smešnega v objemu. Ni ji segal do pasu, ampak se je okle-

nil beder, roke pa so nemočno, kot bi rotile, silile k bokom navzgor. Zenska je sklenila svoje roke okrog njegove grbe.

Lovca, ki je ustrelil večjega petelina, se je pijača že močno lotila. Enakomerno je vrtil kozarec med prsti in buljil nekam v prazno. Podoba je bila, kot da ga nič več ne more premakniti. Le dva ali trikrat se je presedel kot se presede človek, ki dolgo sedi v stolu. Ves čas, odkar so grbavcu vsilili debeluško in ga pognali v smešni solo-ples, ga nihče ni jemal v mar. Zato je vse tem bolj iznenadilo, ko je lovec planil pokonci, iztrgal godcu harmoniko, jo prijel za pas in jo začel divje vihteti nad glavami razigranih gledalcev. Prve so se z glasnim vreščanjem razbežale ženske. Nato so se porazgubili še moški.

V tišini, ki je nastala, je lovec pristopil k grbavcu. Ta je stal sam sredi sobe in roke so mu nemočno visele k tlom. Po licih so mu drsele solze. Dve tipki na harmoniki, ki jo je lovec še zmerom držal v roki, sta se zataknili. Slišati je bilo, kot da toži obstreljena žival. Treščil je glasbilo v kot in se odločil. Prijel je Vaneta okrog ramen in mu nežno rekel:

»Saj veš, da niso mislili tako. Pijača je kriva.«

Nato je lovec peljal grbavca skozi vežo in vrata gostilne na cesto. Ljudje so stali na cesti in bolščali v vrata. Sram jih je bilo.

Ko sta bila že mimo, so obakraj ceste šumela drevesa v rahlem vetru.

Tedaj je Vane lovcu zaupal skrivnost, ki je še nikomur dotlej ni razkril.

»Veš,« je rekel, »moja grba ni od rojstva.«

Lovca mu je verjel in Vanetu je odleglo.

NANDE ZUZEK

Francisca de Goye v Frešernovi hiši

Leta 1808 je Napoleon Bonaparte dokončno pokoril Španijo, odstavil je staro vladavino in prepustil krono bratu Jožefu. Ni bil pa s tem premagan svobodoljubni in z živo nacionalno zavestjo prežeti duh španskega naroda. Ze 2. maja 1808 je izbruhnila vstaja v Madridu. Novembra istega leta je prišel v Španijo sam Napoleon na čelu ogromne vojske, ki je z ognjem in mečem pustošila po deželi. Toda plamen upora ni ugasnil in množice španskega ljudstva — moške, žene in otroci so se, organizirani v partizanske oddelke, vkljub žrtvam borili naprej.

Odpor Špancev proti tujim zavojevalcem je sprožil revolucijo. Zastopniki ljudstva (cortes) so po zmagi l. 1812 uvedli ustavo, katere temeljno načelo je bilo: suverena oblast pripada po svojem bistvu ljudstvu in le ono more postavljati sebi zakone. Monarhija je v Španiji sicer ostala, toda njeno oblast so omejevali cortes.

Guerilla - partizanska vojna, posebno pa grozote, ki jih je špansko ljudstvo moralo pretrpeti, imajo toliko skupnega z našim narodnosvobodilnim bojem, da ni bilo težko povezati razstavo Goyevih del prav z obletnico ljudske vstaje, ki jo te dni praznujemo.

Goya je bil priča upora v Madridu leta 1808. Istega leta je na poti v Aragonijo navezal stike z uporniškim gi-

banjem. Nešteti zločini Napoleonove vojske so bili neposreden vzrok, da je še isto leto ustvaril ciklus 82 radirank, ki so njegovo najbolj zrelo in vsebinsko najbolj dognano delo. Grafike je opremil z napisi Goyev sodobnik in pisatelj Cean Bermudes.

Francisco de Goya je poleg Murilla in Velasqueza največji španski slikar. Rojen je bil leta 1746 v okolici Zaragoze in je umrl 1828. leta v Bordeauxu. Slikal je za delavnice preprog v Madridu, bil ravnatelj slikarske akademije in celo slikar na španskem dvoru. Nekatera njegova dela v olju smo spoznali na razstavi barvnih reprodukcij v mesecu februarju (Strelnjanje upornikov, Maja, Ples Čarovnic itd.). Ob tej priliki pa se prvič srečamo z njegovim bogatim grafičnim opusom. Znani so veliki cikli: »Caprichos« (1796—1798), »Tauromaquias«, (1815), »Disparates« (1815) in predvsem »Desastres de la guerra«.

Goyevo grafično delo pomeni, tako v formalnem kakor tudi v vsebinskem pogledu, prelom s tradicijo 18. stoletja. Z uporabo akvatinte dosega nenavadne svetlobne učinke. Uspešno se uveljavlja pred sodobniki tudi v litografiji. Je vzornik mnogim grafičkom 19. stoletja. Njegove »Grozote vojne« pa so nam blizu tudi danes, saj ni dolgo kar smo sami doživljali isto kot špansko ljudstvo pred sto in toliko leti.

NEKAJ MISLI ob zaključku puljskega festivala

Torej niste zadovoljni s filmom!

Nasprotno — zadovoljen sem, toda rad bi popravil nekatere detajle, ki so zaradi hitrice v montaži ostali nedokončani.

Kaj vam v filmu najbolj ugaja?

Menim, da so lepe scene z otroki in s pilotom. Zlasti mi ugaja prizor pilotove smrti.

John Kitzmiller želi snemati v Jugoslaviji

Ko smo prvič srečali igralca Johna Kitzmillerja, ki je v filmu »Dolina miru« igral vlogo pilota Jima, smo ga zaprosili, naj nam pove kaj o svojem delu v naši zemlji. Prvo, kar smo slišali, je povedal v slovensčini: »Oprostite! Žal mi je, ker ne morem govoriti v slovensčini.«

Nato je nadaljeval v angleščini. — V glavnem je zadovoljen s filmom, zlasti z motivom zgodbe, kakor tudi z lepo prliko, da je obiskal našo lepo deželo. Delo scenarista Ribiča in režiserja Štiglicca zelo cení. Režiserja celo primerja z najboljšimi italijanskimi filmskimi delavci. Ob koncu svoje izjave je izrekel željo, da bi še snemal pri nas. Upamo, da se mu bo ta želja izpolnila!

Utrinki s festivala

ALI ZE VESTE . . .

— da je trajal filmski Festival v Pulju 12 dni?

— da je bilo v tem času prikazano

Prizor iz filma »Dolina miru«

Alli je bilo težko realizirati takšen material?

Čeprav je tema zelo hvaležna, je bilo težko vse to prenesti na filmski trak. Otroka imata velike vloge in mala Loti še nima 5 let, mora pa govoriti nemško in slovensko. Bal sem se, če bosta otroka vzdržala do konca snemanja; uspela sta in mislim, da sta dobro odigrala svoji vlogi. Za snemanje filma sem imel na razpolago le 3 mesece — takšnih rekordov ne maram, zlasti ne pri filmih, kakršnen je »Dolina miru«.

vsega skupaj 56 celovečernih in dokumentarnih filmov?

— da so bili vsi dokumentarni filmi — 37 po številu — jugoslovanski?

— da je bilo 43 filmov prikazanih v črno-bele tehniki in 13 v coloru?

— da se je Festivala udeležilo 65 tujih in domačih novinarjev ter publicistov, 600 filmskih delavcev in okrog 2000 gostov?

— da si je ogledalo filmske predstave preko 135.000 obiskovalcev?

— da je bil letošnji filmski festival po kvaliteti slabši od lanskoletnega?

MILAN LJUBIČ

Kadar nas premoči dež

»Da me je ravno moral dobiti dež, se nenavadno prestrašimo in obupano premislamo na svoj plašč, čevlje, klobuk, obleko itd. Nič obupavanja, vse se da popraviti.

S klobukom najprej močno zamahamo, da ga otresemo najhujšega dežja, nato z mehko krpo, ki dobro vpija vlago, klobuk obrišemo. Potem napolnimo notranjost klobuka z zmečkanim papirjem in ga pustimo, da se posuši. Sele ko je popolnoma suh, ga skratčimo.

Plašč temeljito otresemo, nato ga obesimo na širok obešalnik. Roke položimo pod ovrtnik in reverje tako, da pravilno ležijo, nato gumbke zapremo. Na tak način lepše in boljše ohranijo pravo obliko. (Plašče in jopice bi naj vsak dan, kadar jih rabimo, tako obešali). Blato na robu plašča skratčimo šele, ko je plašč popolnoma suh.

Mokre čevlje natlačimo s časopisnim papirjem, ki vpija vlago, pušča pa tudi dovolj zraka v notranjost čevljev, da se posuše. Nato jih napremo na kopito. Zelo blatne čevlje lahko z mlačno vodo nahitro in površno operemo. Moramo pa jih takoj do suhega drgniti, da ne ostanejo vodni madeži. Nato jih posušimo. Mokro usnje kakor tudi gumijaste dežne plašče ne smemo nikoli položiti približno štedilnika ali električnega ogrevalnika, ker se od vročine skrčijo. Suhe čevlje dobro namažemo s pasto, šive na podplatih pa lahko namastimo, da postanejo nepropustljivi za naslednji dež. Usnjeni predmeti, kakor kovček, aktovka ipd. zgubijo z vlago svoj sijaj, zato jih lahko čisto tanko namažemo z brezbarvno pasto za čevlje, nato pa spoliramo. Gumijaste prevleke za čevlje umijemo z raztopino ene tretjine salmijaka in dveh tretjin vode. Nato jih posušimo. Kapljica jedilnega olja jim ohrani sijaj.

Dežnik najprej otresemo, nato ga napolnimo razprostrano in pustimo, da se posuši. Če dežnik preveč napnemo, trpijo pri tem šivi in blago. Umazano rjav, namažemo, ko je dežnik suh, narahlo s petrolejem ali strojnim oljem; pustimo nekaj časa, da učinkuje, nato obrišemo. Seveda moramo paziti, da blago ne dobi madežev, ki se ne dajo popolnoma odstraniti. Ročaji poliramo z mehko krpo. Sele ko je dežnik popolnoma suh, ga zložimo in stavimo v tulec. Podobno ravnamo tudi z drugimi predmeti, ki nam jih je namočil dež. Važno je pravilno sušenje.

Sadje je lahko tudi zdravilo

Nega s sadjem ne pomeni, da moramo določeno dobo uživati samo sadje. Zelo koristno za naše telo pa bo, če boste en do tri tedne zjutraj in zvečer uživali sadje. Kosilo naj ostane tako, kakor ste ga vajeni. Le zjutraj in zvečer pojedite prvi dan 1 kg različnega sadja, naslednji dan nekoliko več, dokler ne povečate obroka na dva in pol kilograma. Ko ste dosegli največjo količino, pa redne dnevne obroke sadja zopet zmanjšajte. Zvečer lahko použijete zraven sadja košček dobro prepečenega kruha.

Zdravljenje s sadjem vam bo dalo moč, telesni sokovi bodo očiščeni raznih nezdravih snovi, urejena bo prebava, izginitel bo občutek utrujenosti,

teže in zaspanosti. Skratka, vaš organizem bo pomlajen, vaša koža bo sveža.

Da boste pa to dosegli, je važno, da jeste le zelo zrelo sadje in da ga ne lupite, ker vsebujejo prav olupki največ vitaminov. Če niste sadja sami odtrgali, temveč kupili, ga dobro operite, preden ga jeste. Sadje morate dobro zvečiti.

Če imate sadje blizu hiše, stopite zjutraj zgodaj pod sadno drevo, preden sonce razgreje sadje in pojedite kar tam svoj prvi obrok. Negi s sadjem boste tako dodali še nego zore, kar je zelo priporočljivo zlasti za nervozne ljudi.

Olje v prehrani

Nasplošno je olje v prehrani priporočljivo

Olje v prehrani zelo priporočajo, ker je to ena izmed najbolj lahkih maščob. Glede na prebavljivost zavzema med njimi drugo mesto za surovim maslom. Za prehrano pride v poštev predvsem olje iz oliv, sončničnega semena, bučnih pečk in repice. Vendar je olje, ki ga sami pripravimo doma, manj primerno za pripravo različnih jedil, ker vsebuje še nekatere dišave, ki mu dajo svojevrsten okus in so tudi nekoliko težje prebavljive.

Olje ima od maščob, ki jih uporabljamo v kuhinji, najmanj vode. Ko so maščobe primerjali med seboj, so ugotovili, da ima rafinirano olje 99,8 odstotkov maščob in daje 9,8 kalorij toplote. Svinjska mast vsebuje 99,5 odstotkov maščob in daje 9,5 kalorij toplote. Surovo maslo pa ima le 84,5 odstotkov čiste maščobe in daje 7,8 kalorij toplote. Čim manj ima mast čiste

masti, tem več ima vode. Tako ima na primer surovo maslo primešane vode tudi do 14 odstotkov. Ko tako maščobo, ki ima dosti vode, segrevamo, uporabimo precej toplote za to, da voda izhlapi. Zdad nam bo razumljivo, zakaj v olju n. pr. hitreje ocvremo meso ali kako drugo živilo kot v maščobi, ki vsebuje več vode. Vendar je pa še drug razlog. Olje lahko segrejemo do višje temperature, kakor vsako drugo maščobo. Najbolj občutljivo je surovo maslo, ki se začne žgati že pri 100 stopinjah Celzija. Maslo porjavi in dobi neprijeten duh, nekoliko tudi pogreni. Svinjska mast se začne žgati pri 140 stopinjah, olje pa šele pri 230 stopinjah Celzija. Prav zaradi tega se nam živila, ki jih cvremo na olju, ne zažgo tako hitro, olje pa obdrži lepo rumeno barvo, okus in vonj.

Gospodinje večkrat priporočajo, da

olje pred uporabo precvremo s koščkom kruha, ga nato ohladimo in šele tako pripravljeno uporabljamo za kuhanje. To pa je nepotrebno in tudi škodljivo, ker pri vsakem segrevanju maščob nastanejo kemične spremembe, ki neugodno vplivajo na prebavila. Da se nepotrebno segrevanju maščob pri pripravljanju hrane izognemo, je priporočljivo, da jedi, kadar je le mogoče, zabelimo z nepregreto maščobo. Tako n. pr. lahko denemo košček surovega masla v že kuhano jed ali ji prilijemo olje ali dodamo maslo. Na ta način se maščoba segreje z jedjo vred.

Z oljem lahko pripravimo vse vrste jedil, od juh do sladice ipd.

Ako imamo olje dalj časa doma, moramo paziti, da je pravilno ohranjeno. Svetloba in sonce namreč maščobo razkrajata, da postane za zabelo neuporabna. Iz teh razlogov moramo hraniti olje v steklenicah s temnim steklom, ki naj bodo še zavite ali pa spravljene v temnih, a zračnih in hladnih shrambah.

Olje se rado navzame tudi tujega vonja, zato ne smemo v njegovi bližini hraniti petroleja, dišečih mil, dišavnice in podobnega.

Kombinirana obleka

Zenske smo včasih v zadregi. Zgodi se, da nam postane obleka prekratka, preozka ali sploh premajhna. V takih primerih si bomo pomagale s kombinirano obleko.

Slika 1 prikazuje obleko, ki je visoko zaprta in zapeta z gumbi. Nekaj posebnega na njej so gumbi po zadnji modri in kombinacija dveh raznobarnih blagov. Ob vratu (zgornji del obleke), spodnji rob in pramen, kjer potekajo gumbi, je iz enega blaga. To je en način. Drugo varianto vidite na sliki 2. Tu je zgornji del obleke, od prs naprej, izdelan iz enega blaga, ostali del života in krila pa iz drugega blaga.

Lepa obleka bo tudi iz belega platna, če jo boste kombinirale takole: v životek vložite pramen enobarvnega blaga svetlo modre, marinarsko modre, cinober rdeče ali zelene barve in napravite rob okoli žepka (3). Včasih bo taka kombinacija močno poživila enobarvno obleko. Ali naslednji primer: Obleka, predelana iz starega enobarvnega blaga, je res skromna in preprosta. Izboljšamo jo tako, da jo kombiniramo s pisanim blagom (4). Če bomo seveda izbrale še ustrezno barvo, bo obleka še toliko lepša.

Prav za mlada dekleta bo pa tale obleka še posebno ljubka: Oprijet ži-

votek na ramenih zavezan na vovel in dva velika žepa iz pikčastega blaga ter enobarvno, široko nabrano krilo (slika 5). Prav prijetno se bo nosila tudi obleka, ki jo vidite na sliki 6. Taki obleki se ne bo poznalo, da ste imele zanjo premalo blaga, napravila bo vtis, da ste barve hote ali namenoma kombinirale. Na enobarvno obleko brez ovrtnika in zavihkov na žepih pa za spremembo našijte ovrtnik in zavihke iz drugačnega blaga. Morda jo boste potem rajši nosile, ker

se vam bo zdela nova, kakor vidite na sliki 7. In še en primer, ki ga vidite na sliki 8, vam bo morda pomagal iz zadrege.

Seveda pa je pri vseh kombinacijah različnih vzorcev iz enobarvnega blaga potrebno dosti spretnosti za kombiniranje, ker le pravilno kombinirane barve napravijo vtis harmonije in lepote ter ljubkosti. Ako same nimate toliko smisla za tako delo, se obrnite na svojo prijateljico ali kako drugo svetovalko, ki bo prav gotovo rada postregla s svojim znanjem. Sedaj pa le korajžno na delo!

Recept

PUDING IZ SADNE KREME

Puding je jed, ki nam posebno poleti nadomestuje razne slaščice. Pripravimo ga lahko že zjutraj in ga do kosila hranimo na hladnem. Puding pripravimo po navodilu, ki je napisano na vrečki, v kateri se prašek za puding tudi kupuje, in ko je gotov, ga lahko okrasimo z različnimi kremami.

Ko je puding skuhan po navodilu, vmešajte vanj en rumenjak in nekoliko masla. Tako bo dobil boljši okus. Ako imate sladko sadje, tudi tega vmešajte vanj. Najbolje je, če ga nato izlijete v manjše skodelice. Ako imate kakavov puding, zadoštuje tudi krema iz snega, če pa je vaniljev, vmešajte v sneg še jagode ali pa sam puding okrasite z jagodami.

Izid žrebanja nagradne križanke

1. nagrado Anka Feldin, Naklo 76.
2. nagrado Ignacij Cuderman, Titov trg 24, Kranj.
3. nagrado Zlatko Bogataj, Radovljica, Ljubljanska cesta.
- 4., 5. in 6. knjižno nagrado so dobile: Pavla Vrhovnik, Zaprice 53 p. Kamnik, Stanka Pavlica, Skofja Loka, Jegorovo predmestje 14 in Cilka Zupan, Kranj, Prešernova 15.

PRAVILNE REŠITVE

Vodoravno: 1. ob Dnevu vstaje, 12. broj, 13. eden, 14. top, 15. rabim, 17. ad, 18. poki, 19. Eda, 20. osvetim, 23. na, 24. pst, 25. nak, 26. Mr., 27. natak, 29. Lia, 30. vdor, 32. VR, 33. aren(e), 35. aut, 36. ukor, 38. ose(l), 39. Cres — Pag — Rab — Krk.

Navpično: 1. Obrenovac, 2. brada, 3. doba, 4. nji, 5. ve, 6. udav, 7. Vere, 8. SN, 9. atom, 10. jok, 11. epigrafi, 16. most, 18. pik, 21. stavka, 22. tara, 24. par, 26. miner, 27. note, 28. krog, 29. lesk, 31. dur, 34. rob, 36. up, 37. RR.

Intervju z direktorjem ljubeljskih dirk. — Organizacija bo brezhibna. Nad 40 tujih tekmovalcev. Domači tekmovalci bodo vozili z enakovrednimi stroji.

Na vsakem koraku majhnega industrijskega Tržiča je zadnje dni opaziti mrzlične priprave za letošnje ljubeljske dirke. V prostorih avto-moto društva je vedno dosti ljudi, ki jim je zaupana organizacija te velike gorske dirke, Marsikomu se bo zdelo neverjetno, da je število ljudi, ki bodo zaposleni pri nedeljskih dirkah, preseгло že 400. Polne roke dela pri pripravah ima predsednik letošnjih dirk tov. Jože Jurjevič. V časovni stiski sem ga zaprosil, da odgovori na nekaj vprašanj in kmalu se je med nama razvil razgovor, ki je bil kratek in jedrnat.

Kakšna bo organizacija letošnjih ljubeljskih dirk?
Petmesečne priprave so v glavnem zaključene. Tekmovalna proga bo boljša kot kdajkoli doslej. Prevoz gledalcev do štarta pa je prevzel SAP — Turistbiro iz Ljubljane.

Koliko tekmovalcev je prijavljeno in iz katerih držav?

Za sedaj je prijavljenih 40 tujih vozačev iz Anglije, Francije, Švice, Madžarske, Italije, Avstrije in Nemčije. Pričakujemo še prijave sovjetskih in čeških tekmovalcev. Razen teh bo tekmovalo še 55 najboljših domačih vozačev. Med slovenskimi tekmovalci so na ljubeljskih dirkah že znani Podberščak, Podrekar, Mrak in zmagovalec mednarodnih dirk v Leningradu Čerič. K tem moramo še prišteti nadarjene mlade tekmovalce: Čudna, Rudarja, Trampuša, Belliča in Dolorenza, ki je na Podutiku dosegel najboljši čas dneva. Posebno razveseljivo je dejstvo, da bodo domači tekmovalci vozili z novimi stroji znamke Super Tomos, Puch, DKW in BMW. V vožnji s prikloleci se bodo pomerili znani dirkači: Ličen, Krmavner, Ribič, Kurinik, Strle, Pristavec itd. Za jugoslovanske tekmovalce bodo dirke še posebej pomembne, ker se bodo točkovale v okviru državnega prvenstva.

Kako je poskrbljeno za prenočišča in prehrano tekmovalcev in gledalcev?

Čudno se sliši, toda resnica je, da smo v hotelu dobili samo 6 prenočišč. Iz zagate so nas rešili Tržičani, ki so nam dali na razpolago vse prazne sobe in postelje. Kar se prehrane tiče bo vse v najlepšem redu.

V Kropi so tekmovali pionirji

Na prvih izbirnih tekmovalnih za vstop v finalno tekmovalje pionirjev v Domžalah, so se v Kropi pomerili pionirji »Triglava«, »Prešerna« iz Radovljice in domače Kropce. Največ uspeha je žel »Triglava«, saj je osvojil vsa prva mesta v plavalnih disciplinah. Izmaknila se mu je samo zmaga pri skokih v pionirski konkurenci. Tudi mladi vaterpolisti so slavili visoko zmago nad ekipo Prešerna, saj so zmagali kar s 6:0. Tako se je za finalno prvenstvo Slovenije plasirala celotna ekipa iz Kranja, ki obeta, da bo tudi v Domžalah osvojila prvo mesto.

Troboj strelcev

Streška družina »Jože Jereb« iz Tiskanine, je v počastitev Občinskega praznika Kranj, organizirala troboj z vojaško puško na strelišču v Struževu, med družinami iz Tiskanine, Primskovega in Save iz Kranja. V kaj hudi in napeti borbi so zmagali strelci iz Tiskanine.

- Rezultati:
1. mesto »Tiskanina« 379 krogov.
2. mesto Primskovo 374 krogov.
3. mesto »Sava« Kranj 342 krogov.

ZA SEDAJ ČETRTI

V Mariboru je v prvem delu prvenstva za naslov prvaka v waterpolu »Triglava« zasedel četrto mesto. Iz štirih tekem je osvojil 4 točke. Morda bo marsikoga ta rezultat neugodno presenetil, vendar vse nade še niso izgubljene. V primeru, da Branik premaga Ljubljano, bo imel 8 točk, Ljubljana, Ilirija in Triglav pa po 4 in v večjem delu bo odločala igra v Ljubljani na drugem delu prvenstva.

- Rezultati:
Triglav : Branik 3:4 (2:1)
Triglav : Ljubljana 2:5 (2:2)
Triglav : Ilirija 4:2 (2:0)
Triglav : Kamnik 7:3 (1:2)

ILIRIJA ZOPET PRVAK

V Ljubljani so se na Iliriji pomerili najboljši skakalci iz vse Slovenije. Naslov prvaka je osvojila po dveh letih ljubljanska Ilirija, ki je osvojila tudi pri posameznikih vsa prva mesta razen pri ženskah s tri metrske deske. Od kranjskih tekmovalcev sta se najbolj odlikovala Sonja Rubinič in Ivko Sink. V celotni oceni pa je »Triglava« zasedel tretje mesto.

MODA LETOŠNJE POLETJE PO ŠIRNEM SVETU

Pariz

London

Florencea

Berlin

New York

Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 7.00, 13.00, 15.00, 19.30 in 22.00 uri. Prva jutranja poročila ob nedeljah pa so ob 6.05, vesti o športnih dogodkih pa boste slišali ob 21. uri zvečer. Oddajo »Zeleli ste — poslušajte« ob delavnikih ob 14.40 in ob nedeljah ob 14.15. uri. Kmetijske nasvete in kmetijsko univerzo vsak delavnik ob 12.30. uri.

SOBOTA, 4. AVGUSTA

11.05 Znani pevci pojo priljubljene popevke.
11.45 Pionirski kotiček.
12.00 Pisan spored pesmi in plesov jugoslovanskih narodov.
13.35 Naši solisti pojo arije iz znanih oper.
14.30 Tedenski športni pregled.
15.35 Mozart-Liszt: Don Juan — fantazija Delibes — Dohnanyi: Valček iz baleta Copelia.
16.00 Utrinki iz literature — Pesmi Aste Znidaršič.
16.20 Koncert po željah.
18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
18.15 Poje Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Skoberneta.
18.45 Okno v svet: Osvajanje Antartike.
20.00 Veseli večer.

NEDELJA, 5. AVGUSTA

8.00 Otroška predstava — Fran Milčinski — Jože Zupan: Vesela povest o žalostni princesi.
8.30 V pesmi in plesu po naši deželi... (spored slovenskih narodnih pesmi in plesov).
9.30 Se pomnite tovariši — Lojze Jakopič: Premagal je strah.
11.15 Oddaja za Beneške Slovence.
12.00 Pogovor s poslušalci.
13.30 Za našo vas.
16.30 Dubrovniške letne igre (Reportaža).
17.00 Promenadni koncert.
18.00 Radijska igra — Henrik Ibsen: Stebri družbe.
21.15 Gostje iz Kölna (spored zabavne glasbe izvaja orkester Hermann Hagedstedt — solisti Ilse Hübever in Wiley Schneider).
22.15 Nočni koncert. Demetriji Zebre: Svobodi nasproti, simfonična pesnitev Bruno Bjeļinski: Koncert za klavir in orkester.

PONEDELJEK, 6. AVGUSTA

11.50 Za dom in žene.
12.00 Slovenske narodne pesmi izvaja Vokalni kvintet »Niko Štritar« in Branka Strgar ob spremljavi harmonike.
12.40 Igra Mariborski instrumentalni ansambel.
14.30 Radijski leksikon.
15.35 H. Berlioz: Beatrice in Benedikt, uvertura — H. Rabaud: Mavouf, balet iz opere »Suženj iz Kaira«.
16.00 Utrinki iz literature — Peter Segedin: Mrtvo morje.

Komisija za štipendije Tekstilne tovarne »Inteks« v Kranju

RAZPISUJE

naslednje štipendije:
3 štipendije za študij na tekstilnem oddelku Tehnične fakultete v Ljubljani,
1 štipendijo za študij na pravno-ekonomski fakulteti, ekonomski oddelku.

Prošnje za dodelitev štipendije morajo zainteresirani vložiti do 21. avgusta v sekretariatu tovarne. Prošnji je treba priložiti potrdilo o premoženjskem stanju, potrdilo o prejemanju otroških doklad in zadnje šolsko spričevalo.

Upravni odbor komunalnega podjetja »Ceste in kanalizacija« razpisuje mesto računovodje

Pogoji: Ustrezna strokovna izobrazba z večletno prakso v samostojnem vodenju računovodstva.
Opremljeno samsko stanovanje na razpolago.
Ponudbe naslovite na gornji naslov v roku 15 dni.

PREBIVALCEM BIVŠE OBČINE PREDOSLJE — ČESTITAJO K III. KRAJEVNEMU PRAZNIKU:

Tovarna rastlinskih olj in oljnih izdelkov »Oljarica« Britof
Občinska žaga Britof,
Vaški odbori SZDL — Predoslje, Britofa in Kokrice
Krajevne organizacije Zveze komunistov, Zveze Borcev, Ljudske mladine, Rdečega križa in Zveze vojaških vojnih invalidov
Društvo »Partizan« Predoslje, Strelska družina, Društvo upokojencev
Gasilska društva: Kokrice, Predoslje, Britofa in Suhe
Kmetijska zadruga Predoslje

18.00 Kronika iz naših mest.
18.10 Iz zakladnice jugoslovanskih samospesov.
18.45 Kulturni obzornik.
20.00 Simfonični koncert Radia Ljubljana.

TOREK, 7. AVGUSTA

8.30 Radijski roman Jan de Hartog: Thalassa — XVII.
9.30 Erich Kästner: Detektivi, III.
10.00 Claude Debussy, človek in umetnik (glasbena oddaja s komentarjem).
11.45 Cicibanom — dober dan! (Angleška pravljica »O zajčku, ki si je želel rdeče perutnice«).
13.15 Popularne pesmi iz Amerike poje ob spremljavi svoje kitare Josh White.
15.35 Od arije do arije.
15.35 Vaški kvintet in Gorenjski vokalni kvintet izvajata pisan spored slovenskih narodnih pesmi.
16.00 Utrinki iz literature — Čeh Hejnanju: Cienjang.
16.20 Popoldanski koncert: Uroš Krek: Koncertantna glasba za fagot, godalni orkester, harfo in timpane, Maurice Ravel: Spanska rapsodija.
18.00 Športni tednik.
18.30 Slovenske narodne v priredbi Vlada Goloba poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoska.
18.50 Zunanje-politični feljton.
20.30 Tedenski notranje-politični pregled.
21.00 Radijska igra — Averčenko: Kupčija s smrtjo.

SREDA, 8. AVGUSTA

11.05 Tri simfonične pesnitve — Modest Musorgski: Noč na Golem brdu — Jan Sibelius: Tapiola — Antonin Dvořak: Opoldanska vila.
11.50 Za dom in žene.
13.15 Iz filmov in glasbenih revij.
14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehn.
15.35 Nekaj opernih uvertur.
16.00 Utrinki iz literature — James Joyce: Gostišče.
18.00 Reportaža.
18.15 Iz solistične glasbe za razne instrumente.
18.45 Radijska univerza — Dr. Globovnik: Krajevni odbori v komunalni ureditvi.
20.00 Eugen Suchon: Vrtinec, opera v 6. slikah.

ČETRTEK, 9. AVGUSTA

11.45 Dober dan, otroci! (Mamin Sibirjak: Komar Komarjevič in Medo Kosmatinov).
14.30 Turistična oddaja.
15.35 Domači napevi.
16.00 Utrinki iz literature — Olga Müller: Carovnica šotarica.
16.20 40 minut z našimi in inozemskimi solisti.
18.00 Iz naših kolektivov.
18.15 Igor Stravinski: Petruška, baletna suita.
18.50 Domače aktualnosti.
20.00 »Četrtek večer« domačih pesmi in napevov — sodelujejo priljubljeni ansambli in solisti.
21.00 Stevan Sremac (literarna oddaja).
22.15 UKV program: Nočni koncert Josip Slavenski: Koncert za violino in orkester, Sergej Prokofjev: Skitska suita.

Oglašujte v »Glas Gorenjske«

Prodam ročovniško kravo z mlekom, Jeglič, Podbrezje 86, p. Duplje.
Poštenemu tov. Zalesniku, sprevodniku Kranj — Predvor hvala za najdeno ufo. Lastnica Kersnikova.
Prodam motorček 48 ccm za kolo. — Naslov v upravi lista.
Prodam stavbne parcele na Mlaki ob cesti. Sosedne parcele so že zazidane. Naslov v upravi.
Iščem gospodinjsko pomočnico. — Nastop službe s 1. septembrom t. l. Hrana, stanovanje, plača po dogovoru. Ponudbe poslati od 15. avgusta dalje na naslov pismeno ali ustmeno Mr. Ph. Laviška Zdenko, Lekarna, Tržič.
Podpisana Triler Darinka, Sr. Bitnje 50 izjavljam, da nisem plačnik dolgov, ki jih bo napravil moj mož Jože.
Očala najdena med Kranjem in Naklom. Crnilc Ivan, Stražišče 278 pri Grajšini.
Iščem upokojeno ali dekle izven šole za pomoč v gospodinjstvu in varstvo otrok. Naslov v upravi.
Sprejme se učenca za manufakturno trgovino »pri Kranjcu« Kranj, s primerno šolsko izobrazbo.
Vajenca za mizarstvo obrt sprejme Jošt Hinko, mizar, Naklo 51.
Obrtniki pozor! V sredini Kranja se prodaja 2-sobno stanovanje in lokal z delavnico za din 950.000.— ali posamezno. Prešernova 1/I.
Prodam hišo v centru Kranja z lokalom in delavnico, vseljivo v kratkem času. Naslov, Kranj, Cankarjeva 7.
Enodružinsko hišo s 1000 kvadrat. m vrta uporabljivo za malo obrt z vodno močjo do 4 KM prodamo. Opeka Milan, Kamna gorica 34.
Parcelo na lepi razgledni točki 10 minut od postaje Lesce prodam. — Ponudbe »Glas Gorenjske« — Kranj »Parcela«.
5 prašičkov 25 do 28 kg težkih prodam. Breg ob Savi 4.
Ugodno prodam v brezhibnem stanju 4-sedežni osebni avto Opel-Kadet z rezervnimi deli. Cca 14.000 kg gašenega spna, novo klavirsko harmoniko 80 basov 2 registra, moško in žensko kolo. Vidmar Ignac, Kranj, Primskovovo štev. 14.
Prodam rabljeno kovaško orodje. — Cirče 28.
Prodam kravo s teletom. Naslov v upravi lista.
Prodam prenosni štedilnik, otroško posteljo in športni voziček, Marenčič, Kranj, Savski breg 7.
Prodam leseno hišico. Senčur 283. Lap, vrtnarija, Lesce, tel. 347.

OBVESTILO

Obveščamo, da bo v nedeljo dne 5. avgusta ob 7. uri zjutraj na nogometnem igrišču »Triglav« v Kranju pregled ročovniških športnih psov za vso Gorenjsko, za pse, ki še nimajo ocer-

ne. Istotam ob 11. uri dopoldne nastop šolanah psov Kinološke zveze Ljubljana. Vljudno vabljeni.

Klub ljubiteljev športnih psov — Ljubljana

ve v soboto ob 18 in 20. uri; v nedeljo ob 18. in 20. uri, v slučaju slabega vremena tudi ob 16. uri, dopoldne ob 10. uri matineja mladinskega filma.

KINO »PLAVŽ« JESENICE

3. avgusta, ameriški barv. film »VELIKA NAGRADA« ob 18. in 20. uri.
4. in 5. avgusta, francoski film »EDVARD IN KAROLINA«. — Predstave v soboto ob 18. in 20. uri; v nedeljo ob 18. in 20. uri, v slučaju slabega vremena tudi ob 16. uri, dopoldne ob 10.30 uri matineja mladinskega filma.

KINO KOROSKA BELA

4. in 5. avgusta, ameriški barv. film »VESELO IZKRCEVANJE«. Predstave v soboto ob 19. uri; v nedeljo ob 17. in 19. uri.

KINO ŽIROVNICA

4. in 5. avgusta, ameriški barv. film »POVRATEK NA BROADWAY«. Predstave v soboto ob 20. uri; v nedeljo ob 17. in 20. uri.

KINO DOVJE MOJSTRANA

4. in 5. avgusta, ameriški film »LIDIJA BAILEY«. Predstave v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 18. in 20. uri.

KINO »SORA« SKOFJA LOKA

Od 3. do 5. avgusta, ameriški film »SNEG NA KILIMANDŽARU«.

KINO - TE DNI BOMO GLEDALI

KINO »STORŽIČ« KRANJ

3. in 4. avgusta, francoski barvni film »KADET RUSEL« ob 18. in 20. uri.
5. avgusta, ob 10. uri amer. film »SLAVOLOK ZMAGE«; ob 14. uri ameriški film »NA DIVJEM ZAPADU« in ob 16., 18. in 20. uri francoski barvni film »KADET RUSEL«.

LETNI KINO »PARTIZAN«

3. avgusta, ameriški film »NA DIVJEM ZAPADU« ob 20. uri.
4. avgusta, dvojni program, ameriški film »NA DIVJEM ZAPADU« in sovj. barv. film »ARENA POGUMNIH«. Pričetek ob 20. uri.
5. avgusta, ameriški film »ROBINHOD AVSTRALIJE« ob 20. uri.

KINO »SVOBODA« STRAZIŠČE
4. avgusta, ameriški film »SLAVOLOK ZMAGE« ob 20. uri.
5. avgusta, ameriški film »NA DIVJEM ZAPADU« ob 16., 18. in 20. uri.

KINO NAKLO

4. avgusta, sovj. barvni film »ARENA POGUMNIH« ob 20. uri.
5. avgusta, ameriški film »ROBINHOD AVSTRALIJE« ob 16. in 18. uri in sovj. barv. film »ARENA POGUMNIH« ob 20. uri.

KINO »KRVAVC« CERKLJE

4. in 5. avgusta, jugoslovanski film »POSLEDNJI DAN«. Predstave v soboto ob 20.30 uri, v nedeljo ob 16. in 20. uri.

KINO »RADIO« JESENICE

3. avgusta, ameriški film »VISOKA BARBARA« ob 18. in 20. uri.
4. in 5. avgusta ameriški barv. film »VESELO IZKRCEVANJE«. Predstave

Ob krajevnem prazniku Predoslje vsem ljudem iskrene čestitke

Delovni kolektiv

OPEKARNE BOBOVK pri Kranju

Vsem občanom ob največjem prazniku občine Tržič pošiljajo iskrene čestitke

Občinski ljudski odbor Tržič
Občinski odbor SZDL Tržič
Občinski komite ZKS Tržič in
Občinski odbor ZB Tržič

z željo, da bi imeli pri nadaljni graditvi naše socialistične domovine še mnogo uspehov

ŽELEZARNA JESENICE

JESENICE NA GORENJSKEM - SLOVENIJA

PROIZVAJA:

- profilno jeklo
- pločevino
- hladno valjane trake
- vlečeno žico
- vlečeno jeklo
- žico za avtogensko varjenje
- elektrode
- žičnike
- cevi

Detaljnije podatke o vrstah, lastnostih, načinu termične obdelave dobite v katalogu

ŽELEZARNE JESENICE

MARGINALIJE Z REKE

Načrti sovjetske antarktične ekspedicije

Vodja ekspedicije Akademije znanosti SZ Aleksej Trešnjikov je dal izjavo za tisk, da bo konec 1956. in v začetku 1957. leta zamenjano sedanje osebje ekspedicije na Antarktiki in da bodo razširili znanstveno raziskovalno delo. Raziskovalno delo in načrt ekspedicije bo izvršen s pomočjo polarnega letalstva in gibljivih laboratorijev montiranih na sankah, ki jih bodo premikali traktorji. Člani ekspedicije bodo geološko podrobno raziskali področja tako imenovanih ozkij niso prekrite z ledom. Letalsko snemanje obalskih pasov se bo izvršilo v širokem obsegu in bo zajelo površino 250.000 kvadrat. metrov.

Reka, julija.

ZALOSTNA DEDIŠČINA

obratno), ki vas slikajo povsod, kjer hočete. Lepe slike dobite (ali pa tudi ne) pozneje, toda denar je treba odšteti takoj...

ENOTNA MODA

Pri nas je drugače. Dve, še tako dobri in intimni prijateljici, nimata nikdar narejeni obleki enako. Vsaj pri večini je to primer. To je odraz tiste ženske individualnosti, ki jo želi nežni spol poudarjati povsod...

Na Reki ni tako! Velika večina žena in deklet ima narejene obleke na enak način, če že ne celo iz enakega blaga. In to ni zanje nič nenavadnega.

Moški pa in tudi nekatera dekleta vztrajno nosijo »cowboy« hlače v vseh variantah. To je letos »velika« reška moda.

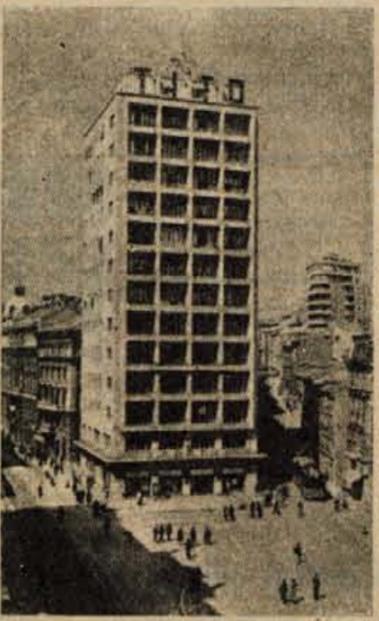
SICER PA JE REKA, kot vsa druga pristaniška mesta. Lepotice noči in tudi »dneva« niso tuja značilnost mesta.

Sicer pa... Natakariji v kavarnah prav tako kričijo z rokami (čeprav smo sredi sezone) in vzključajo: »Niste u mom raju!«; prav tako pozabijo vrniti drobiž ali pa ga z očitno počasnostjo oz.

MENDA NI MESTA, ali pa manjšega področja v naši državi, ki bi po osvoboditvi doživelo tako močne in temeljite fluktuacije prebivalstva, kot jo je prav Reka, naše največje pristaniško mesto. Toda tudi sedaj ni veliko drugače. Rečano se to zdi ena izmed značilnosti njihovega mesta ob severnem Jadranu. Poznanci razmer trdijo (o tem govore tudi sicer nekoliko pomanjkljivi statistični podatki), da se v enem letu izmenja na Reki skoraj tretjina prebivalstva.

Z Reke je po vojni odšlo v Italijo mnogo Italijanov, prišli pa so novi ljudje iz skoraj vseh predelov države. Večinoma z željo zaposliti se tu.

Danes predvojni dni in razmer med vojno ni več zapaziti na cestah,

NEBOTIČNIK NA REKI

v kolikor se še tu in tam kakšna od bomb razrušena hiša v starem predelu mesta, sramežljivo skriva ob modernih velikanih - stanovanjskih stavbah. Razlika od takratnih dni do danes pa je zelo velika.

Medtem ko po Rapallu do osvoboditve, nisi smel slišati besede v hrvaščini, ker si bil brz proglašen za »schiava« in kot tak preganjan, sedaj italijanska narodna manjšina na Reki uživa vse pravice naših državljanov, ob izdatni pomoči ljudske oblasti.

KO SLUČAJNI POPOTNIK piše o nekem mestu ali kraju, predvsem preleti, običajno zelo površno, njeno zgodovino, opiše nekaj kulturnih in arhitektonskih značilnosti in potem spregovori še besedo ali dve o ljudeh. To pot naj bodo pričujoči zapiski izjema. O Reki in njenih zgodovinskih znamenitostih ne bi pisal, ker so bolj ali manj znane (če ne pa jih je moč najti v raznih priročnikih), marveč bi povedal nekaj o njenih prebivalcih in značilnostih njihovega življenja...

Na Reki lahko opaziš tudi take primere.

Tu in tam se dogaja (zlasti med tistimi, ki so prišli na Reko z dežele), da nekateri (žalostno je, da je med njimi večina mladin) zelo radi govore med seboj italijansko, čeprav je njih materinščina hrvaščina ali srbščina. Bržčas se jim zdi pačenje v italijanski modernjši, sam jezik pa verjetno celo milozvočnejši...

REKA JE IZREDNO živahno mesto. Pristanišče daje ton življenju prebivalstva. Ljudje so zelo živahni, Povsem različen temperament od slovenskega.

Razen v opoldanskih urah, ko je v mestu - zaradi zelo vročih julijskih dni, ko tudi asfalt »vre« na pločnikih - skoraj popolno mrtvilo, je v vsem ostalem času, da, tudi ponoči izredno živahno. Se posebno pa v dopoldanskih urah. Občutek imaš, da je vse na cestah...

Ko sem z začudenjem spraševal nekatero znanco - Rečano, kako to da je dopoldne toliko ljudi na cestah, (čeprav mi je znano da v tovarnih delajo v dveh in celo v treh izmenah), med katerimi je kaj lahko opaziti uslužbenca, so mi mnogi rekli: »Kaj hočeš, vročina je in malokdo zdrži v zatohlih pisarnah ves delovni čas, ne da bi vsaj enkrat stopil do bližnjega bifeja in popil hladno pivo.« - Mimogrede morda tudi še kaj drugega.

Nehote se vsili razmišljanje o delovni storilnosti...

Nekateri menijo, da bi morali na Reki v poletnih mesecih (od maja do oktobra) uvesti deljen delovni čas v pisarnah. Rečimo: zjutraj od 6 do 10, popoldne pa od 17. do 20. ure. Pravijo, da bi bil delovni učinek veliko večji... Toda to so za sedaj le želje nekaterih, katere pa iz objektivnih razlogov bržkone ne bodo uslišane.

PRILOŽNOSTNI ZASLUŽKI

Na Reki vrvi ljudi, ki iščejo priložnostni zaslužek. In Reka v precejšnji meri tudi nudi tak zaslužek.

Pristanišče...

Čolnarjenje... Kdor nima čolna, skuša čim prej priti do njega, kajti poleti, razen ribolova, nudi čoln kaj dober zaslužek. V vseh kopalščih, še več pa na »divjih« plažah, kjer kar mgolgi kopalcev - večinoma domačinov in seveda »domačih« tujcev - je mnogo takih priložnostnih čolnarjev, ki nudijo s svojimi mišicami za uro ali dve užitek vožnje po morju - seveda za drag denar...

Na potniški obali v pristanišču je dopoldne vse polno priložnostnih ribičev. Zdolgočasno sede in v skoraj enakih presledkih mečejo v morje nylon vrvice s trnkom. Sicer so pa tiho. Kdor ima srečo in nalovi precej rib bodisi za malico ali kosilo - ribe večina tudi prodaja, ker jih na Reki primanjkuje! - ljubosumno moči in ne lzda skrivnosti svoje umetnosti novejšim in bolj nelzkušnim »sotrpnikom«...

Mnogo je tudi priložnostnih fotografov (več neregistriranih kot pa

Kar skrbi me, kaj bom »naflanca« v današnje bodice. Suša je... huda suša! Najprej me je udarilo po žepu, nazadnje je pa še v bodice tresčilo. Le kje so običajni vsi moji zvesti dopisniki, ki so mi tako redno dostavljali gradivo?

Ko sem pretekli terek bežljaj po Kranju in vohljaj za grehi, sem naletel na nekega upokojenca. - »Ni vrag, da mi ne bi postregel s kakšnim »grizljajem«, ki bi se dal primerno obtesati za bodice«, sem si mislil.

Nisem se spregovoril, ko me je možakar prehitel in začel spraševati, koliko je resnice na tem, da bodo zvišane pokojnine, pa o posebnih dodatkih za upokojence je govoril in kaj vem o čem še. Ker mu o vsem tem nisem vedel ničesar povedati, me je užaloščeno pogledal in dejal: »Saj... saj... kdo se še meni za upokojence! Edina tolažba za nas je to, da smo disciplinirani in še kar v redu mremlje!« - Vsekakor posrečena misel!

ZDAJ PA RES ne vem, o čem bi še pisal. Aha - na misel mi je prišla gramofonska plošča, ki jo tako pogosto vrte v kinu »Storžič« v Kranju. Tako kole poje: »Kaj ti dam, kaj ti dam, da te malo požgečkam?«...

Ej, ko bi vedeli, kako rad bi požgečkal upravo tega kinematografa, pa si kar ne upam (že zadnjič se jim je povedil nos). - Le vprašal bom, kdaj se bodo »znuicali« tisti reklamni diapozitivi, ki jih občudujemo že cele mesece? - Pa brez zamere!

Zdaj pa res nimam več kaj povedati. Vas pozdravlja... Cakajte, še tole bom povedal:

vzdržanostjo iščejo toliko časa, da bi gost vendarle rekel: »Ze prav!«...

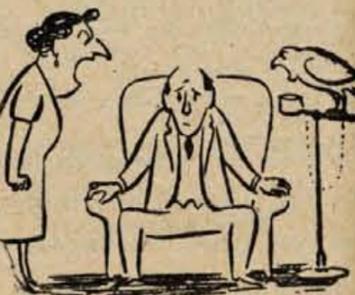
Gospodinja na trgih in cestnih vogalih prav tako »razpravljajo« o najvažnejših hišnih problemih kot pri nas, ozirajo se za vsakim, zlasti še za kakim ekstravaganтно oblečenim tujcem, tukaj ali mornarjem, kot pri nas. Le za črnci ne pasejo taka zija-la, kot pri nas, ker so jih že navajeni. Edini, ki se za njimi ozre, je seveda kak »domači« tujec...

Nič posebnega ni za Rečane, iti zvečer v kavarno s predšolskim otrokom in posedati z njim ob limonadi z ledom tudi do polnoči, kljub temu, da je otrok sedenja naveličan in da se mu že dremlje, kar pri nas ni tako splošen običaj...

IMAJO PA NA REKI tudi dvonadstropne avtobuse, ki jih pri nas nimamo; grade stanovanjske bloke tako, da sistematično zazidavajo prazne površine v središču mesta ob komunalnih napravah, kar pri nas ni vedno primer; ljudje začnejo »dihati« zaradi poletne vročine šele po deveti uri zvečer, kot ne pri nas...

Kajti - julijsko sonce pripeka na Reki veliko, veliko močneje, kot pri nas...

Z A SMEH

I. A. BREZ BESED

Gorenjske bodice

ONDAN SEM SE vračal s polnočnim vlakom iz Ljubljane v Kranj. Med vožnjo sem zaspal in za las je manjkalo, pa bi se bil odpeljal proti Gorenjski. Iz vlaka sem skočil v trenutku, ko je ta že zapuščal kranjski peron. Pogledal sem krog sebe - nikjer žive duše. Redki potniki so bili že zapustili postajo. V dalji je grom oznanjal nevihto in bliskalo se je. Zdajci je veter presunljivo zajčal in v zvoniku je votlo udarila ena po polnoči. Ura strahov... podvizal sem korak in prispel do prvega ovinka, kjer zavije cesta na desno proti savskemu mostu. Pogled mi je obstal na baraki »Posredovalnice za delo« in na grmadi skal poleg nje. - Zdajci... glas iz teme:

- Joj, kam bi del?...

Zavrtal sem pogled v temo in trepetaje vprašal: Kaj - kdo si? Kam naj denes, vprašaj? I, kjer si vzel!...

Zdajci sem poleg nagradenih skal zagledal belo oblečenega moža z veliko skalo na ramenu. Strašno! Dedec je govoril, a spominjam se le njegovih zadnjih besed: Kamen ta preklet nazaj že nosim pet celih let! Privid je izginil...

Pa je bil Bodičar svoje dni vojak, na straži stal - nikogar se ni bal. Kako je pa to noč domov prišel, pa le ni znal. - (Aškerc, oprostilo!)

Čigave so skale, ki že vrsto let leže pod cesto na Savskem bregu, in ne dajo ljudem miru niti po smrti? Kdor zida hišo in se ne boji »garanja« po smrti, naj se kar poslužijo tistega gradbenega materiala. Čas je, da se ta »okras« ob cesti popravi!

SE TOLE BOM PAVEDAL, potle se bom pa zares povedal. - Ondan mi je sinko pri običajnem poletnem kosilu (krompir in solata - mesa ne uživamo, ker obremenjuje prebavo) pravil, kako so otroci v bazenu kranjskega kopaljšča lovili žabe. Rekel je: »Nazadnje smo ujeli krastačo, ki je bila najmanj pet krat tako velika kot tisti krompir, ki si ga zdajle nesel v usta.« Adijo apetit. Čez nekaj dni pri večerji: spet žabe... same žabe! Zdaj mi je bilo dovolj, pa sem mulca nahruil: »Pusti tiste pr... žabe vsaj pri jedi na miru! Rajši mi povej, kako ti gre plavanje?«

»O, po »žabje« mi kar gre« se je odrezal. »Pridi na kopaljšče pa boš videl!«

Preteklo nedeljo sem se namenil tja. Mimogrede mi je pogled obtičal na kopicah malčkov, ki so razposajeno čofotali po malem bazenu, in korak mi je zastal. To naj bi bila voda? Podobna je bila mlakuži; dno se kljub plitvini ni videlo. In v tej rumenkasto-zeleni sluzasti tekočini so se kopaljšča našli ljubljenci. Brri! Kar streslo me je. - Nehote sem pobral dedec-lasega mulca, ki je z zadovoljstvom brazdal po mlaki: »Ali si ujel kakšno žabo?« - Odgovor mi je vzel sapo.

»Kje pa - so vse pocrkale!«

Res - tudi žabe ne prenesejo v vodi vseh primesi!

Pobral sem žila in kopita ter se žel namakati na Kokro. Spotoma sem pre-mišljeval, kako da odgovorni ljudje tega ne vidijo!

Vas pozdravlja VAS BODIČAR

E. Löhndorff TROPSKA SIMFONIKA

»Ljudozrci sicer niso, toda moje matere sin Samuel se kljub temu ne bo za večne čase tu zasedel!« pojasni Sam malo pozneje, ko nam odkažejo stanovnjiva v barakah s pločevinasto streho in mrežnicami. Poleg tega dobimo še nove, zelo dobre oede. Pohištvu ni, razen surovih miz in klopi. Omar ali skrinj, da bi v njih hranili dragocenosti, ne potrebujemo, ker vrednote lahko oddamo v shrambo in gremo ponje, kadar jih rabimo. In ko je enkrat odplačan predujem, si lahko kupiš z železjem okovan kovček in druge luksuzne predmete v trgovini. Videl sem jih v vseh barakah, ko sem šel mimo.

Obedujemo oziroma večerjamo vedno ob določenem času v jedilnih šotorih, ki sestojijo skoraj iz samih mrež proti mrežu. Umivalnice imamo s tekočo vodo, ki se iz cevi izteka v kamnita korita. Sredi med barakami leži peščena, neizrečeno žalostna »plaža«, na njenih izsušenih tleh brez vsakršne sence stoji vrste klopi. Celo kino imamo! - Vse to opazim, ko postopam okrog, obenem pa mislim na svarilo pred jamami, napljenimi z vodo in na strojnice, ki streljajo. Danes in jutri smo še prosti, potem pa bo treba na delo.

NA PLAŽI

V troje sedimo na klopi ter kadimo in pljujemo za stavo na zeleno lesketajočega se hrošča, ki hiti mimo, in se pogovarjamo. Prav glasno je treba govoriti, da se razumemo.

Obed v družbi nekaj stotin molčečih, mrkogledih in prepotenih možakov je za nami. Jedila so bila dobra, čeprav je bila večina pripravljena iz konzerv, tudi dovolj jih je bilo. Vzel si lahko, kolikor si hotel in kitajski strežniki so vedno znova pólnili kositrne skledice. Za pijačo smo imeli mlačen čaj. Čudno se mi je zdelo, da so možje kosilo kolikor mogoče hitro kar zmetali vase. Jedli smo molče, komaj je kak glas zmotil tišino, le zvečenje in cmokanje nekaj črncev je bilo čuti, ropot pribora in včasih kratko, grobo besedo sem in tja hitečim strežnikom. Sedeli smo tesno drug ob drugem na klopih pri dolgih, ozkih mizah in kitali vase hrano kot volkovi. Kdor je pojedel, je mohljaje vstal, si našel cigareto in izginil v svojo barako, da bi za urico poležal v mrežnici.

Krepki črnci, ki jih je bilo samo mišičevje, nekaj izmozganih debelo zijamo za tema dvema ruinama v človeški podobi, ki ju čedno oblečeni pazniki vlečejo k poslopju z omrežjem na oknih. Pipa mi naenkrat nič več ne diši, iztrkam jo in spravim. V prstih. Stroji so mirovali, le ponekod, kjer so delali v izmenah, lokih zletita cigareti ostalih dveh v pesek.

Stroji ropočajo, žvižgi brne, voda šumi, na gričku sedita čisto mirno dva vojaka ob svoji strojnici. Nebo je podobno napeti, bleščeci, se polkrogli v čisto ozkimi horizontom. Mrhovina rjavi krogi neutrudljivo v širokih krogih nad nami in njihova senca se v večni igri riše po tleh.

Zdaj se vrača eden od paznikov, zagleda nas in - bodisi, da je slučajno čutil potrebo razgovoriti se, bodisi da je bil celo prav nalašč poslan k nam - napoti se proti nam. »Buenas tardes, caballeros! - Lep dan je danes, ne?« pozdravi, afektirano si z rdečo svilenro ruto briše pot s čela ter prisede. Spretno začne njegovi rjavi prsti zvijati cigareto.

»Lep dan naj bo to? Kaj, za zlodija, pa bi na primer blagovilni potem imenovati grdo?« bruhne nenadoma iz Sama.

Vitki, rjavi prsti so dokončali delo, še bliskovita poteza z novo zavrtim svaljkom ob vlažnih ustnicah, še en gib, dva, pa je cigareta prižgana in pogovor se lahko nadaljuje. Pri prvem dimu že vplje paznik: »Ah, da, se mi je kar zdelo, da ste Amerikanci, senores! Saj jih je še nekaj pri nas, čeprav ne dosti! Črncev imamo največ, ti so močni kot bivoli!«

Primaknil sem se bliže, da bi prisluhnil temu pogovoru. Paznik je kričal, da bi prevpil ropot strojev. Billy pokaže s palcem na poslopje z zamreženimi okni. Paznik potegne dvatrikrat z velikim užitek cigareto, predno odgovori: »Ah, ona dva, tam? - No, pobegnita sta in Indosi, ki smo jih poslali za njima, so ju našli in pripeljali spet nazaj. Valgame Dios, kakšna bedastoča, pobegniti, če ima človek tako dobro hrano, toplo, fino oedejo in šest pesosov na dan! Pomislite, senores, šest pesosov!«

»Kako pa ju bodo zdaj kaznovali?« se vmešam vmes in stopim pri tem skrivaj Samu na nogo, ker sem se bal, da ne bi bleknil kakne neumnosti.

»Kaznovali? O, senor, v takih primerih ravnajo tu kar se da mlo! Zaprli ju bodo za največ tri dni, potem pa bosta spet lahko delala in zaslužila pesose. Vsekakor bosta dobila posebno težavno delo in tudi dopusta ne bo nekaj časa.«

»Goddamn! Senor, povejte mi no, kaj pa se zgodi, če kdo drugič pobegne, pa ga spet vjemó?«

»Grom in peklo, kaj pa to pomeni?« pravi Sam in vsi trije